

VÝROČNÍ ZPRÁVA

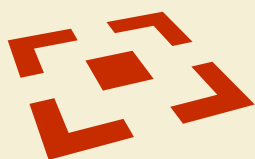
ZA ROK 2008

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝROČNÍ ZPRÁVA

ZA ROK **2008**

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

OBSAH

1. Úvod generální ředitelky NPÚ	3
2. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti	5
3. Správa kulturního dědictví a péče o jeho zachování	8
4. Významné události a aktivity roku 2008	13
5. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu	27
6. Hospodaření NPÚ	62

1. ÚVOD GENERÁLNÍ ŘEDITELKY NPÚ

Vážený čtenáři, milí kolegové a přátelé,

Výroční zpráva Národního památkového ústavu (NPÚ) za rok 2008, kterou právě otevíráte, má oproti předcházejícím novou reprezentativnější formu a oprávněně vyvolává pocit, že i její obsah bude pojednán nově. Elektronická část na přiloženém CD nosiči obsahuje podrobnější statistické údaje z oblasti státem garantované památkové péče, výčet pořádaných akcí a přehled hospodaření jednotlivých územních odborných pracovišť. Tištěná část pak přináší základní informace o poslání NPÚ a jeho hospodaření. Představuje svá regionální pracoviště spolu s ojedinělým souborem 103 hradů, zámků a ostatních zpřístupněných objektů ve správě Národního památkového ústavu a ve stručné podobě přibližuje nejvýznamnější události spojené s touto institucí v loňském roce.

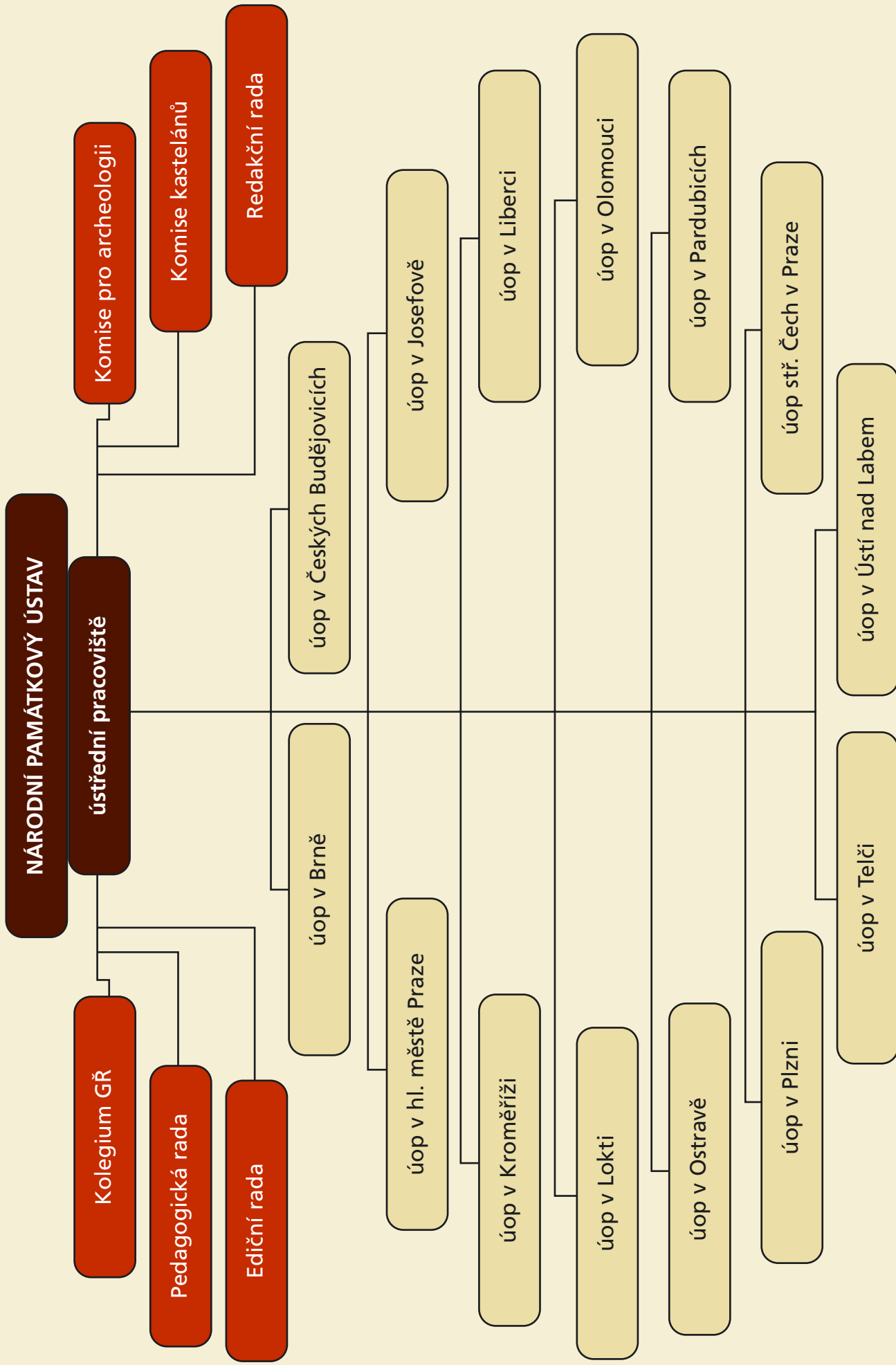
Rok 2008 s magickou osmičkou na konci, v němž si naše země připomněla několik důležitých událostí ve své novodobé historii, byl i pro NPÚ rokem jubilejním. Vydáním speciálního čísla Zpráv památkové péče jsme přiblížili padesáté výročí přijetí prvního památkového zákona u nás i založení Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze, jehož je naše instituce pokračovatelkou. Současně byl rokem pětiletého výročí vzniku Národního památkového ústavu s celostátní působností, jenž byl vytvořen sloučením všech do té doby samostatných regionálních památkových ústavů. Obě tato výročí nás přiměla k bilancování dosavadní práce – na jedné straně řada nesporných úspěchů oceňovaných i v zahraničí, na straně druhé některé neúspěchy a prohry. Pozitivní výsledky však převažují a je symbolické, že právě letos jsme obdrželi ocenění Evropské komise pro kulturní dědictví Cenu Europa Nostra 2008 za konzervaci jižního průčelí Horního hradu v Českém Krumlově, který je ve správě NPÚ. Ve dnech 11. a 12. 6. 2008 převzal cenu v katedrále v Durhamu ve Velké Británii tehdejší generální ředitel NPÚ Pavel Jerie, který se osobně podílel na koncepci konzervačního zásahu i jeho metodickém dohledu. Významnou událostí bylo i uspořádání tradiční mezinárodní konference k problematice péče o historickou zahradu v rámci pravidelného cyklu Historické zahrady Kroměříž. Rok 2008 byl věnován aktuálně tématu *Co ohrožuje historické zahrady?* Účastníci konference, představitelé domácí i zahraniční odborné veřejnosti spolu se zástupci územních samospráv vyjádřili v závěrečném memorandu obavu z ohrožení tohoto specifického uměleckého díla a potřeby jeho ochrany. Slavnostní ráz této události byl umocněn skutečností, že se konala v roce desátého výročí zápisu zahrad a zámku v Kroměříži na Seznam světového dědictví UNESCO. Další mezinárodní akci uspořádalo na podzim územní odborné pracoviště v Ostravě, profilované především na ochranu industriálního dědictví. Seminář *Textilky / památková hodnota / ochrana / nové využití* byl zaměřen na problematiku péče o textilní průmysl. Detailněji se o všech akcích dočtete na dalších stránkách.

Zmínit je třeba i prohlubování spolupráce NPÚ s krajskými úřady a dalšími odbornými a vzdělávacími regionálními institucemi v rámci nově ustanovených Komisí ministra kultury pro nakládání s památkovým fondem v jednotlivých krajích. Cílem těchto komisí bylo přispět k zapojení zpřístupněných památkových objektů ve správě územních odborných pracovišť NPÚ do cestovního ruchu, monitorovat jimi poskytované služby, zahájit širší spolupráci mezi památkáři, kraji, obcemi, muzei, galeriemi, školami a neziskovým sektorem. Výsledky této spolupráce byly v jednotlivých krajích různé, převážně však přispěly k těsnějšímu navázání kontaktů a vzájemné podpoře cestovního ruchu v regionech.

Rovněž z pohledu hospodářského výsledků lze rok 2008 pro Národní památkový ústav označit bezesporu za úspěšný, a to i přesto, že se nepodařilo zahájit dlouhodobě avizovanou a z hlediska efektivního fungování nezbytnou reorganizaci instituce. Tento úkol bude naplňován v následujících letech. Pro dosažení plné funkčnosti instituce bude nutné přistoupit k restrukturalizaci jednotlivých pracovišť s cílem zracionalizovat odbor a zajistit dostatečné personální kapacity u nově vzniklých pracovišť v Telči, Josefově a především v Lokti. Hlavní podíl na dobrém hospodaření instituce nesou zpřístupněné hrady a zámky, u nichž byla i v roce 2008 naší prioritou ochrana svěřených hodnot a náležitá péče o ně, na druhém místě pak co nejkvalitnější prezentace veřejnosti spojená s nezbytnými službami pro návštěvníky i přiměřenými kulturními akcemi. Na mnohých objektech jsme otevřeli nové prohlídkové trasy a dokončili náročné obnovovací práce. Úspěšní jsme byli rovněž při získávání dotací z evropských strukturálních fondů.

V krátkém úvodním textu nelze přirozeně zmínit vše z bohaté a různorodé činnosti Národního památkového ústavu, proto jsem připomněla jen ty z mého pohledu nejvýznamnější. Závěrem bych chtěla poděkovat všem našim zaměstnancům, kteří se na plnění úkolů v roce 2008 podíleli a bez nichž by dosažení uváděných výsledků nebylo možné. Pro většinu z nich je jejich práce spíše posláním než zaměstnáním a bez jejich nadšení, zaujetí, obětavosti a pracovního nasazení by Národní památkový ústav nebyl nejlépe hospodařící příspěvkovou organizací Ministerstva kultury. Stejně tak děkuji všem partnerům, návštěvníkům a příznivcům za podporu naší činnosti.

Nada Goryczková,
generální ředitelka

2. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV – CHARAKTERISTIKA POSLÁNÍ A ČINNOSTI

Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 3, čp. 162, 118 01 Praha 1

Zřízeno Ministerstvem kultury ČR k 1. 1. 2003.

IČ: 75032333

DIČ: CZ75032333

Kontakt:

ústředna: 257 010 111

fax: 257 533 527

e-mail: up@up.npu.cz

www.npu.cz

Národní památkový ústav (NPÚ) je odbornou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou Ministerstvem kultury České republiky. NPÚ se organizačně člení na ústřední pracoviště se sídlem v Praze (ÚP) a 14 územních odborných pracovišť (ÚOP) v jednotlivých krajích.

Ústřední pracoviště řídí celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště zajišťují úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti.

Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče zajišťuje a vykonává zejména činnosti směřující k řádné péči o kulturní památky a památkově chráněná území.

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a péči o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek, zejména státních hradů a zámků, které jsou v přímé správě NPÚ. Mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek.

V rámci zajištění péče o památky České republiky provádí Národní památkový ústav zejména **následující činnosti:**

- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost, týkající se péče o nemovitě i movitě kulturní památky, jejich soubory, dochovaná historická prostředí, památkové rezervace, zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- vede Ústřední seznam kulturních památek a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- při zajišťování péče o kulturní památky a památkově chráněná území poskytuje odborný servis vlastníkům chráněných objektů a samosprávám dotčených obcí a vydává odborná vyjádření k obnově těchto objektů jako podklad pro závazná stanoviska příslušných orgánů státní správy;
- sleduje provádění komplexní péče o památkový fond na území regionu a dává návrhy na odstranění zjištěných závad majitelům i orgánům státní správy;
- vykonává ochranný dohled při realizaci oprav, úprav, údržby a konzervace nemovitých památek;
- sleduje, navrhuje a vyhodnocuje technologické způsoby oprav kulturních památek včetně sledování a vyhodnocení použitých materiálů;
- pro přípravu a výkon péče o památky systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci k evidovaným i neevidovaným památkám, která slouží zejména pro interní potřeby NPÚ k vykonávání vlastních odborných činností, které zpřístupňuje podle kapacitních možností a zabezpečuje vlastníkům kulturních památek všestranné odborné poradenství, například vyhledáváním archivní dokumentace jako podkladu k odborným vyjádřením, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačníchází odborné literatury;
- vyjadřuje se k žádostem k návrhům na prohlášení věcí (nemovitých i movitých) za kulturní památky nebo ke správním řízením o zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení za kulturní památky;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro celostátně jednotný Seznam nejohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek;
- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci

- grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech i menších oblastech, poskytuje pomoc obcím s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů i při spolupráci s místními občanskými iniciativami, vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
 - připravuje podklady v oboru územní památkové ochrany, zejména návrhy na prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a zón, návrhy památkových ochranných pásem a zároveň provádí revizi, zpřesňování a digitalizaci dříve prohlášených památkových rezervací a zón a památkových ochranných pásem;
 - zpracovává odborná vyjádření k opravám, konzervaci, údržbě, změnám a úpravám kulturních památek architektury a stavitelství, nemovitostí a pozemků v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech;
 - zúčastňuje se projednávání rozpracované přípravné a projektové dokumentace pro obnovu nemovitých kulturních památek nebo pro stavby, stavební změny či udržovací práce na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
 - shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech pro opravy a restaurování kulturních památek;
 - sleduje technické metody ochrany kulturních památek včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
 - zpracovává památkové průzkumy a rozbory památkově chráněných území s cílem prohloubení poznání jejich hodnot;
 - zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace;
 - prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu do územně plánovací dokumentace, zejména do územních a regulačních plánů;
 - zpracovává návrhy na prohlášení chráněných území a ochranných pásem a sleduje dodržování jejich ochranného režimu;
 - shromažďuje, odborně zpracovává a napomáhá praktické aplikaci poznatků souvisejících s památkami sochařství, malířství a uměleckého řemesla;
 - organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference, semináře a workshopy k nejrůznějším tematům kulturního dědictví;
 - prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů či výstav zaměřených na památkový fond oslovuje širokou veřejnost;
 - zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě jednotlivých pracovišť NPÚ, kterou zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
 - zpracovává vyjádření z hlediska možnosti prodeje a vývozu předmětů kulturní povahy nebo podle zákonů č. 71/1994 Sb. a č. 80/2004 Sb.;
 - provádí operativní i standardní stavebně historické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na památkách, kterým hrozí buď zánik, nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
 - realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce;
 - provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
 - pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO a současně sleduje zapsané památky světového dědictví pro účely povinných zpráv tzv. monitoringu;
 - připravuje podklady pro zpracovávání informací o kulturních památkách s mezinárodním statutem;
 - zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů včetně evidence a pohybu mobiliářů na těchto objektech;
 - zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o památkách a památkově chráněných územích;
 - v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých

- odborných vyjádření, vydává celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- pro zkvalitňování poznání kulturního dědictví, jakož i teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče, koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje vědecký výzkum;
 - zajišťuje a podílí se na odborné výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče, spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám.

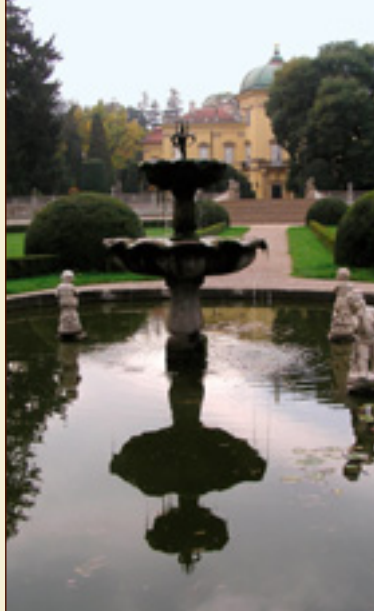
Počet nemovitých a movitých památek, památkových rezervací a zón v České republice

Působnost pracoviště	Nemovité kulturní památky	Movité kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
NPÚ ÚOP v hlavním městě Praze	2 079	9 847	3	17
NPÚ ÚOP středních Čech v Praze	4 308	4 619	15	62
NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích	5 501	2 543	24	85
NPÚ ÚOP v Plzni	3 153	3 172	8	67
NPÚ ÚOP v Telči	1 386	979	6	20
NPÚ ÚOP v Ústí nad Labem	3 558	2 177	9	31
NPÚ ÚOP v Liberci	2 246	1 228	8	27
NPÚ ÚOP v Josefově	3 018	2 083	7	34
NPÚ ÚOP v Pardubicích	2 103	1 698	5	23
NPÚ ÚOP v Telči	3 032	2 044	6	28
NPÚ ÚOP v Brně	4 263	5 520	9	24
NPÚ ÚOP v Kroměříži	1 432	1 356	4	17
NPÚ ÚOP v Olomouci	2 199	2 803	3	24
NPÚ ÚOP v Ostravě	2 045	2 097	6	24
Celkem	40 323	41 569	113	483

3. SPRÁVA KULTURNÍHO DĚDICTVÍ A PÉČE O JEHO ZACHOVÁNÍ

Území České republiky je položeno na křižovatce ekonomických zájmů a politických vlivů okolní Evropy. Odrazem toho je i nezvykle hustá síť panských sídel, zahrnující přes 2000 **hradů a zámků**, z toho zhruba 400 hradů a hradních zřícenin a přes 1600 zámků. Do správy NPÚ bylo do roku 1989 zahrnuto 154 zpřístupněných hradů a zámků, po restitucích je jich dnes 104. Vedle menšího počtu soukromých hradů a zámků jsou další ve správě státních institucí s kulturním zaměřením (například muzea), jiné jsou spravovány například vysokými školami, Akademií věd ČR, vládou ČR, Ministerstvem zdravotnictví a podobně. Hrad a zámek jako významné památníky českých dějin jedinečného kulturního dosahu jsou chápány jako „výkladní skříně“ oboru památkové péče.

Národní památkový ústav je správcem více než 100 státních památkových objektů, z nichž 7 je zapsáno na Seznamu světového dědictví UNESCO (zámecký komplex Český Krumlov, zámek Litomyšl, zámek Telč, poutní kostel svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou, zámky Valtice, Lednice a Janův Hrad v rámci Lednicko-valtického areálu, Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži). NPÚ zajišťuje zpřístupnění kulturních památek formou průvodcovských a obdobných odborných služeb. Zabezpečuje kulturně výchovné využití objektů a jejich propagaci. Provádí správu nemovitostí, jejich údržbu a obnovu. Zpracovává rozbory stavu a využití kulturních památek, koncepci a dlouhodobé výhledy obnovy a využití objektů. Působí na veřejnost směrem k vybudování pozitivního vztahu k památkám, ale i sítí zpřístupněných hradů, zámků a dalších památek, které spravuje, vzorově o ně pečuje a zajišťuje široké spektrum kulturních služeb jejich návštěvníkům.

Národní památkový ústav v rámci zpřístupněných hradů a zámků spravuje na tři čtvrtě miliónu **sbírkových předmětů**. V instalacích a depozitářích je zahrnut i mobiliář, pocházející z dalších podobných, většinou zcela nevhodně využitých objektů. Roku 1990 došlo k přijetí restitučních zákonů, na jejichž základě proběhlo navrácení majetku i z této oblasti. Sbírky hradů a zámků, zpracováváné v rámci základní evidence mobiliárních fondů, začaly být zejména po roce 1990 vraceny na původní místa a instalovány podle inventářů a dochovaných obrazových materiálů. NPÚ vytváří libreto a scénáře interiérových instalací nejen pro objekty ve vlastní správě, ale i pro další vybrané zpřístupněné památky ve správě jiných subjektů, a podílí se i na jejich konkrétních realizacích.

Pro zámecké i hradní areály jsou typické také historické zahrady a parky, pro něž se v odborné terminologii ustálilo označení **památky zahradního umění**. Počátky

zahravní tvorby jsou u nás zaznamenané ve 12.–13. století. Proto jsou velmi ceněny jakékoliv součásti nebo pozůstatky středověkých zahrad i následných formací renesančního a manýristického původu. NPÚ zajišťuje péči o ně a v některých případech i úplnou obnovu, například zahrady zámeckého komplexu Českého Krumlova, zahrady Květná a Podzámecká v Kroměříži, zahrady zámku Milotice.

Mimořádně významnou složku kulturního dědictví tvoří **kostely, kláštery a další řeholní domy**, které byly v českých zemích zakládány od sklonku 10. století. Řeholní hnutí mělo pro kulturní a hospodářský rozvoj českých zemí zásadní význam zvláště ve 12. a 13. století a některá sochařská, malířská či architektonická díla vrcholného baroka vzniklá v kláštorech se stala trvalou součástí evrop-

ského kulturního dědictví. Mimořádně bohatý soubor tvoří movité vybavení staveb církví a náboženských společností, ve kterém jsou vedle uměleckých děl malířství a sochařství hodnotná díla umělecko řemeslná i řemeslná, která ve většině případů stále slouží liturgickým obřadům.

V úplné nebo částečné správě NPÚ jsou významné klášterní areály, například Plasy, Kladruby u Stříbra, Doksany.

Nedílnou součástí kulturního dědictví je i **vesnická lidová stavební tvorba** (NPÚ spravuje památky lidové architektury Zbečno, Hamousův statek, skanzeny Zubrnice, Vysočina a Příkazy), ale i do nedávna odmítané **technické památky 19. a 20. století**, které vtiskly našim městům a krajině nezaměnitelný ráz. (NPÚ spravuje jen jednu unikátní technickou NKP v Ostravě – Důl Michal.)

Zpřístupněné objekty v jednotlivých krajích

Územní odborné pracoviště NPÚ	Celkový počet zpřístupněných objektů	Celkový počet návštěvníků
NPÚ ÚOP v Brně	14	835 396
NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích	13	1 054 701
NPÚ ÚOP v Josefově	6	282 001
NPÚ ÚOP v Kroměříži	4	307 450
NPÚ ÚOP v Liberci	8	441 283
NPÚ ÚOP v Lokti	2	101 952
NPÚ ÚOP v Olomouci	5	189 008
NPÚ ÚOP v Ostravě	3	82 118
NPÚ ÚOP v Pardubicích	6	178 599
NPÚ ÚOP v Plzni	10	354 464
NPÚ ÚOP středních Čech v Praze	14	673 766
NPÚ ÚOP v Telči	5	165 695
NPÚ ÚOP v Ústí nad Labem	11	175 338
Celkem	101	4 841 771

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2008

Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků	Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků
1.	Český Krumlov	338 305	52.	Hrubý Rohozec	29 287
2.	Lednice *	313 161	53.	Šternberk	28 950
3.	Hluboká	255 016	54.	Lemberk	26 142
4.	Karlštejn	254 173	55.	Ploskovice	25 687
5.	Kroměříž	149 587	56.	Raduň *	25 011
6.	Konopiště	147 526	57.	Horšovský Týn	23 892
7.	Pernštejn	135 671	58.	Zubrnice	22 802
8.	Sychrov *	131 923	59.	Rájec nad Svitavou	22 761
9.	Kozel	112 325	60.	Libochovice	22 715
10.	Trosky	105 749	61.	Zlatá Koruna	22 600
11.	Bouzov	92 654	62.	Zelená Hora	22 475
12.	Buchlovice	85 998	63.	Házmburk *	22 460
13.	Červená Lhota	85 889	64.	Mnichovo Hradiště	21 576
14.	Bítov	82 592	65.	Kladruby	21 508
15.	Křivoklát	77 500	66.	Zákupy	21 438
16.	Veselý Kopec *	74 256	67.	Nové Hrady *	21 209
17.	Rabí *	69 744	68.	Hořovice *	20 787
18.	Jindřichův Hradec	65 927	69.	Milotice	20 590
19.	Vranov	65 802	70.	Mníšek pod Brdy*	19 780
20.	Veveří	64 883	71.	Vizovice	18 290
21.	Telč	64 628	72.	Březnice	18 014
22.	Kuks	63 205	73.	Grabštejn	17 873
23.	Opočno *	60 402	74.	Janohrad	17 852
24.	Kynžvart	58 308	75.	Slatiňany	17 304
25.	Bezděz	58 286	76.	Manětín	17 091
26.	Valtice	55 611	77.	Náměšť nad Oslavou	16 209
27.	Rožmberk	54 502	78.	Krakovec	15 852
28.	Buchlov	53 575	79.	Jezeří *	15 075
29.	Frydlant	50 585	80.	Plasy	14 462
30.	Ratibořice – mlýn	49 768	81.	Litice	13 878
31.	Velhartice	47 928	82.	Duchcov	12 799
32.	Landštejn	45 722	83.	Most	12 600
33.	Hradec nad Moravicí*	45 203	84.	Krásný Dvůr *	12 496
34.	Třeboň	44 461	85.	Důl Michal *	11 904
35.	Bečov	43 644	86.	Dačice	11 837
36.	Zvíkov	40 367	87.	Sázava	11 267
37.	Ratibořice – zámek	38 226	88.	Říp	11 021
38.	Švihov	37 352	89.	Benešov nad Ploučnicí *	10 781
39.	Domanín	36 582	90.	Nebílovy	9 359
40.	Náchod	36 176	91.	Žebrák	8 377
41.	Žleby	34 936	92.	Betlém Hlinsko *	7 585
42.	Hrádek u Nechanic	34 224	93.	Nový Hrádek u Lukova	7 402
43.	Jánský Vrch *	33 312	94.	Zbečno *	7 037
44.	Litomyšl	32 963	95.	Velké Březno	6 902
45.	Lysice	32 859	96.	Kunštát	6 902
46.	Kunětická Hora	32 613	97.	Bučovice	6 533
47.	Kratochvíle *	32 284	98.	Veltrusy *	5 411
48.	Točnick	31 530	99.	SSLA Příkazy *	3 881
49.	Jaroměřice	31 371	100.	Uherčice	2 777
50.	Lipnice *	31 012	101.	Červené Poříčí	803
51.	Velké Losiny	30 211	102.	Svobodné Hamry	0

* Objekty mají vyšší návštěvnost než minulý rok.

4. VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI A AKTIVITY ROKU 2008

a) Mezinárodní odborné semináře, sympozia, kolokvia a konference pořádané Národním památkovým ústavem

Mezinárodní konference *Historické zahrady Kroměříž 2008*

Ve dnech 5.–6. 6. 2008 proběhla již tradiční mezinárodní konference *Historické zahrady Kroměříž 2008* věnovaná velmi aktuálnímu tématu nejen památkové péče *Co ohrožuje historické zahrady*.

Slavnostní ráz této akce ještě umocnila skutečnost, že byla pořádána v rámci oslav 10. výročí zápisu zahrad a zámku v Kroměříži na Seznam světových kulturních a přírodních památek UNESCO. Sněmovní sál Arcibiskupského zámku přivítal na dvě stovky účastníků a oficiálních hostů ze všech koutů naší republiky, Slovenska a Francie.

V úvodu konference přivítali účastníky významní představitelé regionu, odborných institucí a sdružení: M. Malý (starosta města Kroměříž), J. Ondruš (radní pro kulturu a památkovou péči Zlínského kraje), P. Janyška (velvyslanec České republiky při UNESCO), J. Štulc (prezident Českého komitétu ICOMOS), P. Sedláček (předseda SHSČMS).

První blok přednášek otevřel Z. Novák z Ministerstva kultury České republiky příspěvkem na téma problematiky historických zahrad, parků i kulturní krajiny u nás. Se situací péče o historické zahrady ve Francii seznámil účastníky konference Francois Goven, generální inspektor architektury a kulturního dědictví Ministerstva kultury Francouzské republiky. Poté poslankyně M. Šojdřová představila náplň vzdělávacích aktivit připravovaného projektu *Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži*, slovenští kolegové R. Kubišta a V. Vagenknechtová mapování historických zahrad a M. A. Dneboska problematiku postupného zániku tzv. Domesnes – parkově upravených okrsků bývalých šlechtických držav v Irsku. Další příspěvky mapovaly především úskalí každodenní praxe v péči o fond historických zahrad v naší republice. Na závěr vysadili účastníci konference v Podzámecké zahradě tři pamětní stromy a zúčastnili se vernisáže výstavy fotografií *Poznej světové dědictví UNESCO*.

Mezinárodní symposium *Sedlec 1300 / 1700*

Mezinárodní symposium *Sedlec 1300 / 1700* se uskutečnilo v kutnohorském Vlašském dvoře ve dnech 18.–20. září 2008. Přednesené referáty se orientovaly zejména na dvě významná období dějin sedleckého cisterciáckého opatství: vrcholně středověké počátky a barokní rozkvět, a to v širokých srovnávacích souvislostech. V prvním, středověku a památkovým průzkumům věnovaném dnu se postupovalo od osobností klášterních zakladatelů, přes dochované památkové hodnoty až ke středoevropskému kontextu středověkého monastického dění. Klášterní fundace byly zkoumány zejména ze dvou pohledů: skrze soudobá mocenská centra a osobnosti prvních opatů.

Další bloky setkání se týkaly samotného sedleckého kláštera, jeho barokní přestavby a v současné době probíhající obnovy. Mezi jinými vystoupili například Mojmir Horyna, Petr Macek, Jiří Kuthan, Kateřina Charvátová, Aleš Pospíšil, Jan Royt, ze zahraničních účastníků Winfried Schich z Berlína, Alexandra Gajewski z Michiganské univerzity, Tomasz Wećlawowicz, Bernhard Schütz z Mnichova a další.

Organizátoři pro účastníky připravili také velice podnětnou prohlídku v poslední době opravovaného sedleckého kostela i kláštera. Vítanou pomůckou pro účastníky i další zájemce jsou webové stránky <http://sedlec.kub.cz/>.

Mezinárodní odborný seminář věnovaný technickým památkám

Ostravské pracoviště NPÚ spolu s Městem Krnov uspořádalo ve dnech 22.–23. 9. 2008 mezinárodní odborný seminář věnovaný bývalým textilním továrnám, jejich památkové ochraně a příkladům jejich nového využití i úskalím a problémům s tím spojenými.

První den semináře byl věnován přednáškám, které přednesli například Axel Föhl z památkového úřadu v Porúří, prof. Gerhard Stadler z Technické univerzity ve Vídni, Agnieszka Lorenc-Karczewska z památkového úřadu v polské Lodži, prof. Tomáš Šenberger, Michaela Ryšková, starostka města Krnova Renata Ramazanová, která představila záměry města na vybudování textilního a varhanářského muzea v jedné z dříve nejvýznamnějších krnovských textilních továren Larisch a synové, a další.

Část odpoledního programu byla vyhrazena prohlídce Larischovy továrny včetně dezignatury a jedné z vil majitelů. Exkurze ve druhém dni semináře byla směřována do polského Skoczowa k prohlídce fungující továrny na klobouky Polkap a do Bielska-Białe – textilního muzea v bývalé textilní továrně, využitě nově coby sídlo místní správy). U příležitosti konání semináře byla vydána s finančním přispěním města Krnov česko-anglická publikace **Sdílné město/A Communicative Town**, věnovaná textilnímu průmyslu v Krnově z pohledu památkové péče.

Odborné kolokvium Domy plné umění. Zámek – rezidence – sbírka

Českobudějovické odborné pracoviště Národního památkového ústavu pořádalo dne 13. 10. 2008 v prostorách SZ Hluboká odborné kolokvium s mezinárodní účastí nazvané *Domy plné umění. Zámek – rezidence – sbírka*. Hlavním tématem setkání byly úvahy nad šlechtickými interiéry, reprezentačními funkcemi uměleckých sbírek a všedním i svátečním životě v nich.

Významnou částí jednání byla diskuse nad tezemi Víta Vlnase, který přednesl úvodní referát o „nenápadné lži zámeckých

obrazáren“ vzniklých druhotně dle poněkud ahistorických ideálních představ o jejich podobě.

Eva Lukášová přednesla sondu do sběratelských aktivit osvícensky orientovaného šlechtice Jana Rudolfa Chotka. Kurátor versailleských sbírek Bertrand Rondot ve svém příspěvku představil aktivity francouzsko-židovského sběratele Moise de Camondo, který si v Paříži nechal v závěru 19. století zbudovat dům určený pro život mezi uměleckými kolekcemi. Mentalitu středoevropské šlechty 19. století tendující k vytváření ostrůvků starého světa v proudu modernizačních změn nastínil Zdeněk Bezečný a život mezi sbírkami čtyř schwarzenberských generací v průběhu druhé poloviny 19. a první půli 20. století demonstrovala na hlubockých artefaktech Kateřina Cichrová. Ludmila Ouradová navázala rozbořením hodnocení

hlubockých obrazů ve schwarzenberském Fideicommissu počátku 20. století a Markéta Slabová upozornila na sbírky kuriozit a přírodnin ve schwarzenberském loveckém zámku Ohrada. Na kolokviu dále vystoupili například Mája Havlová, Zuzana Vaverková a Miloš Kadlec.

Aukce liechtensteinských historických a uměleckých předmětů v Amsterdamu v roce 2008

Dne 1. dubna 2008 se v Amsterdamu v aukčním domě Christies konala velká aukce historických mobiliářů z bývalých lichtenštejnských sídel. Mezi draženými předměty se objevila i celá řada původních fondů z hlavních moravských sídel – ze zámků Lednice, Valtice a Šternberk. Liechtensteinové je na konci 2. světové války spolu s dalšími převezli do Rakouska a poté do Vadúzu. Jednalo se především o nábytkové soubory, tapiserie a obrazy, zachycené na dobových fotografiích a v liechtensteinských inventářích.

Historická a umělecká hodnota původního zařízení vedla Národní památkový ústav k podání žádosti o mimořádnou finanční dotaci na Ministerstvo kultury ČR, aby mohla být vykoupena a vrácena alespoň část historického mobiliáře zpět na původní objekty. Po projednání nákupní komisí Ministerstva kultury ČR byla ministerstvem uvolněna na výkup a další

pokrytí aukčních nákladů částka 13 milionů Kč a zástupci NPÚ odjeli do Amsterdamu, aby vytipované předměty nejprve na místě prohlédli a poté se zúčastnili vlastní aukce.

V průběhu dražení nebylo možné dosáhnout na všechny vytipované položky, přesto se podařilo získat například původní valtickou supraportu z počátku 18. století, tři šternberské tapiserie s loveckými motivy z přelomu 16. a 17. století nebo tři obrazy s květinovými náměty, mezi nimiž dominuje květinové zátiší od Jana Pietera Brueghela ze 17. století.

Pro instalace Valtic byly vykoupeny hodnotné soubory sedacího nábytku z 18. století.

Celkem bylo vydraženo Národním památkovým ústavem 15 obrazů, 3 tapiserie a 95 kusů nábytkového zařízení v hodnotě 442 371, 25 Euro. Část vykoupených předmětů byla po jejich převozu vystavena u příležitosti Dne památek 18. dubna ve výstavním sále Ministerstva kultury ČR. Následně byly historické fondy vráceny na původní objekty, kde se postupně začleňují do instalací prohlídkových tras.

2

3

4

5

6

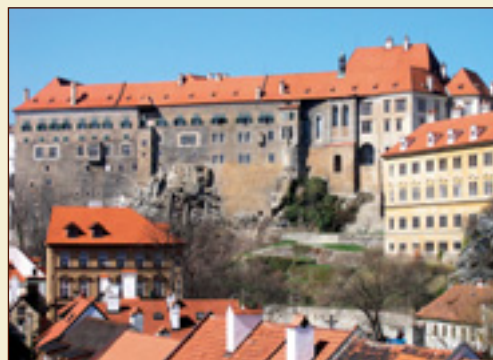
- 1 Reprezentativní soubor sedacího nábytku z doby kolem roku 1770 je doložen na dobových fotografiích valtických interiérů.
- 2 Jan Pieter Bruegel /Brueghel/, Květinové zátiší s růžemi a tulipány, 17. století, původ Valtice.
- 3 Tapiserie s náměty loveckých trofejí z přelomu 16.–17. století tvořily v minulosti součást vybavení hradu Šternberk na Moravě.
- 4 Následovník W. Cornelisze Duystera, Vojáci u hráčekého stolu, 17. století, původ Valtice.
- 5 Soubor křesel s gobelínovými potahy, 18. století, původ Šternberk na Moravě.
- 6 Gerard van Donck, Portréty muže a ženy v renesančním oděvu, 17. století, původ Lednice.

Cena Evropské Unie – Europa Nostra 2008

Nejvýznamnější prestižní mezinárodní ocenění v oblasti památkové péče – Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví Europa Nostra v hlavní kategorii („realizace“) získala v roce 2008 konzervace jižní fasády Horního hradu Státního hradu a zámku v Českém Krumlově.

Cena Europa Nostra je každoročně udělována vybraným špičkovým realizacím ochrany kulturního dědictví Evropskou komisí prostřednictvím mezinárodní organizace Europa Nostra. Jde o vůbec nejvyšší existující mezinárodní ocenění v této oblasti, tzv. památkářský Oscar. Europa Nostra je celoevropskou federací více než 220 nevládních organizací a skupin, které se zabývají ochranou a propagací kulturního dědictví. Pro rok 2008 bylo nominováno ve všech kategoriích 109 akcí a projektů z 29 zemí.

Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví Europa Nostra získala akce, která zavedla zcela nový trend v české památkové péči a byla hodnocena jako excelentní příklad citlivého konzervačního ošetření vysoce autentické památky – konzervace

jižního průčelí českokrumlovské dominanty, která představuje nejen jeden z nejrozsáhlejších restaurátorských zásahů na území České republiky, ale oceňovaným přínosem této akce je také inovativní přístup s přenesením restaurátorské metody a etiky, dosud užívané jen pro umělecká díla, i do oblasti péče o stavební památky. Byl vyzdvižen také postup s přednostním používáním tradičních stavebních řemesel a technologií na záchranu původních historických stavebních prvků a autentických materiálů. Investorem akce, která byla realizována ve dvou etapách v letech 2004–2005, byl Národní památkový ústav, přičemž náročná obnova byla spolufinancována z Programu záchrany architektonického dědictví MK ČR.

K dosaženému výsledku vedla sehraná týmová spolupráce našich významných odborníků i zkušených řemeslníků: Pavel Jerie (památkář NPÚ ÚP), Václav Girs a Miloslav Hanzl (architekti atelieru Girs a T s. r. o.), Dagmar Michoinová (památkový technolog NPÚ ÚP), Petr Pavelec, Pavel Slavko, Ludvík Horák, Daniel Šnejd (pracovníci NPÚ územního odborného pracoviště v Českých Budějovicích), Karel Hrubeš, Josef Novotný, Petr Novotný, Jaroslav Kerel, Radek Černý, Stanislav Tomečka (restaurátoři) a stavební firma SD Hrad Karla Mikeše a Jiřího Škarvady z Českého Krumlova.

b) Vybrané ukázky výkonu památkové péče

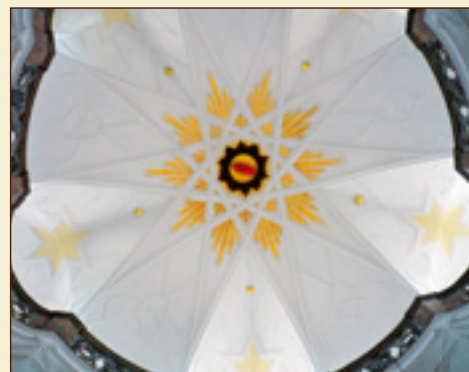

Podoba kopule s atributem jazyka, stav po požáru v roce 1784.

Dokončení oprav výzdoby kopule kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře – památky UNESCO

Podoba kopule během opravy.

Kopule po opravě.

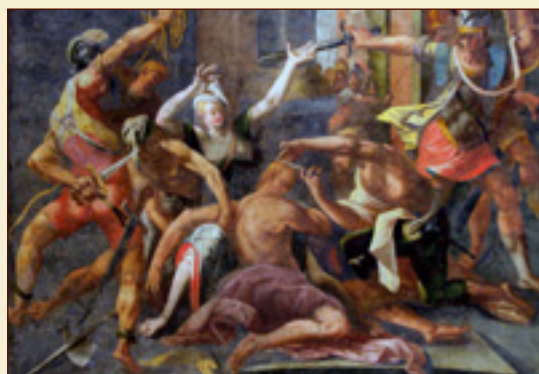
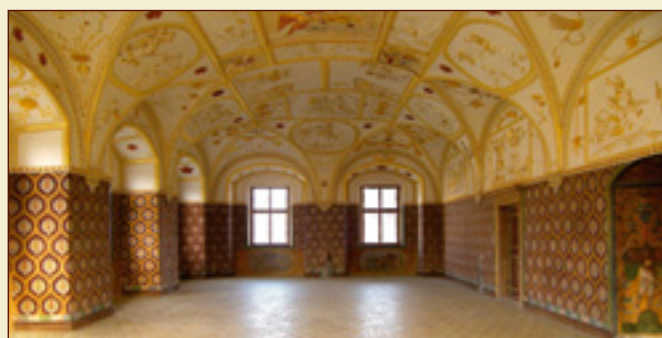
Po čtyřech letech byla dokončena revitalizace malířské a štukové výzdoby chrámové kopule poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou, vrcholného díla Jana Santiniho a v současnosti NKP zařazené v roce 1994 na seznam UNESCO. Znovuobnovení malířské a štukové výzdoby probíhalo od roku 2004 do března 2008. Při koncipování metodického přístupu k restaurátorské obnově výzdoby kopule a přilehlých klenebních lunet byl zohledněn významný nález z roku 1978. Tehdy orientační sondážní průzkum omítek v patě kopule prokázal, že štuková výzdoba byla původně i na vlastní kopuli. Hluběji poznat rozsah dochovaných původních omítek s otisky stop po plastické výzdobě a objektivně vyložit jejich původní podobu bylo možné až po průzkumu prováděném z lešení v letech 2004 a 2005, kdy restaurátorský průzkum prokázal původní hvězdivou štukovou výzdobu kopule. Znovuobjevená architektonická hodnota a ideový význam původní výzdoby kopule vedly Vědeckou radu hlavního konzervátora Národního památkového ústavu v březnu roku 2005 k doporučení doplnit výzdobu kopule do původního stavu. Rozsah nálezů, podrobný stavebně historický a ikonografický průzkum umožnily nejen zcela objektivní grafickou rekonstrukci, ale následně po restaurování dochovaných částí i rekonstrukci chybějících prvků. Teprve její v současné době dokončená rekonstrukce napomáhá k plnému chápání duchovních i památkových hodnot interiéru chrámu.

Znovuzrození renesanční Kratochvíle

NKP Kratochvíle je ojedinělý renesanční areál sestávající z loveckého letohrádku postaveného ve stylu italských vil a obklopeného vodním příkopem, zahrady uzavřené ohradní zdí a samostatné budovy zámecké kaple. Letohrádek nechal vybudovat Vilém z Rožmberka v 80. letech 16. století italským stavitelem Baltazarem Maggim z Arogna. Také na bohaté interiérové výzdobě se podíleli italsí umělci spolu s česko-krumlovským malířem Jiřím Widmannem.

Od roku 2006 v interiéru probíhají restaurátorské práce, které byly započaty v tzv. vladařově pokoji v prvním patře, pokračovaly malým zlatým sálem, předpokojem, ložnicí, pracovnou Petra Voka a postupovaly až k největšímu a restaurátorský nejobtížnějšímu zlatému sálu. V prvním patře byly v letech 2006-2007 restaurovány všechny prostory vyjma hlavního vstupního sálu, jehož obnova byla sice již zahájena, ale dokončení je plánováno na rok 2009.

Odborní pracovníci NPU ÚOP v Českých Budějovicích průběžně pracovali také na nových instalacích, které vychází ze starých dochovaných inventářů. Potřeba nové expozice se naléhavě ukázala po navrácení exponátů Krátkého filmu majiteli. Slavnostní otevření prvního patra se uskutečnilo 16. 6. 2008 a následně 17. 6. 2008 byly zpřístupněny restaurované prostory s novou expozicí veřejnosti. Restaurátorské práce dále pokračují ve zmíněném hlavním sále a v přízemí objektu.

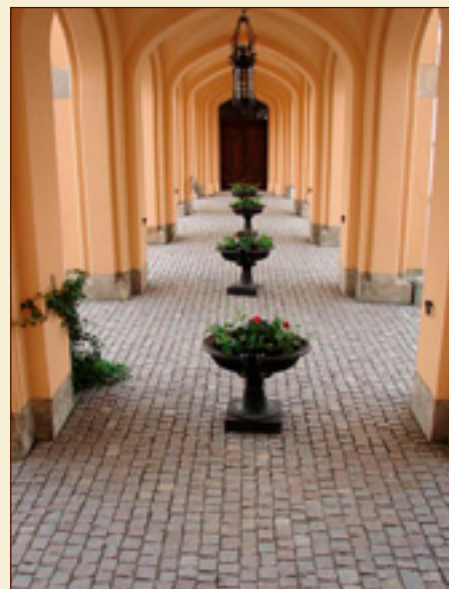

Konzervace pozdně gotických omítek na hradě Švihov

V návaznosti na příkladnou konzervaci pozdně gotických omítek na nádvoří SH Švihov, který je národní kulturní památkou ve správě NPÚ, proběhla v roce 2008 pod dohledem specialistů z NPÚ ÚP konzervace pozdně gotických omítek kaple. V obou případech byly pro záchranu pozdně gotických omítek použity přednostně tradiční stavební materiály a historické řemeslné postupy. Omítky kaple i na palácích jsou jedinečnou ukázkou hmotově i výrazově autentické úpravy fasád hradních komplexů na počátku 16. století. Akce záchrany byla podpořena z fondu Ministerstva kultury České republiky PZAD.

Stavební úpravy nádvoří Bílého zámku v areálu státního zámku v Hradci nad Moravicí

V roce 2008 bylo slavnostně otevřeno zrekonstruované nádvoří Bílého zámku, jehož vzhled byl výsledkem poslední rozsáhlé novogotické přestavby uskutečněné kolem roku 1861. Přestavba se promítla do architektonického ztvárnění nádvoří především zbudováním středové dvoupodlažní arkádové chodby a přístavbou nárožní schodišťové věže mezi severním a východním křídlem. Arkádová chodba předělila rozlehlé nádvoří Bílého zámku na dvě menší. První menší nádvoří situované při severním křídle zámku je nepravidelného čtvercového tvaru, do něhož ústí hlavní příjezdová cesta situovaná v ose severního křídla. Druhé větší nádvoří při jižním křídle je lichoběžníkového tvaru a bylo v rámci rozsáhlé rekonstrukce v 90. letech 20. století částečně podsklepeno. Povrch obou nádvoří byl vysypán štěrkopískem a pod arkádovým koridorem byly položeny kamenné dlažební kostky z načervenalého znělce. Při rekonstrukci byla použita kombinace dlážděných ploch po obvodu a středových mlatových ploch. Stavební úpravy přinesly zjednodušení a scelení prostoru nádvoří a hmoty zámku při respektování jeho empírové podoby a samozřejmě i větší komfort pro návštěvníky a možnost využívat nádvoří pro konání společenských akcí a divadelních představení.

Kláster Kladruby – obnova nového konventu

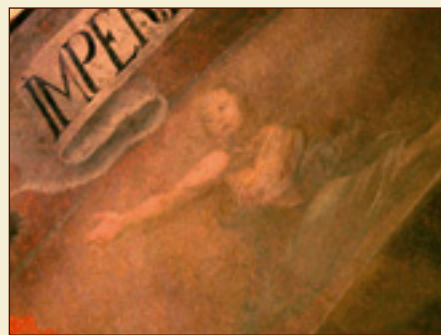
V minulém roce byla zahájena obnova fasád konventní budovy bývalého benediktinského opatství v Kladrubech, vybudovaná přibližně v letech 1730-1770 podle projektu K. I. Dienzenhofera. Po roce 1945 se areál kláštera stal majetkem státu a byl užíván až do konce 60. let 20. století pro provozy státních statků. Územní odborné pracoviště NPÚ v Plzni zajistilo finanční prostředky na opravu a rekonstrukci zastřešení severního, jižního a západního křídla konventu a na podzim roku 2007 byla zahájena oprava dvorních fasád z prostředků programového financování ISPROFIN. S obnovou fasád souviselo i restaurování a dílčí rekonstrukce jejich kamenických prvků. Na základě detailního průzkumu několika torzálně dochovaných oken byly do opravených ostění vsazeny jejich po tvarové, materiálové a technologické stránce odpovídající kopie. V roce 2008 byla dokončena oprava jižní a západní fasády rajského dvora, zatím bez přízemní partie. Zde byly provedeny kamenické práce, ale původní úseky dochované omítky byly pouze konzervovány. Zeď v přízemí byla nahozena ztracenou omítkou. Současně se zahájením obnovy fasád se řeší snížení vlhkosti a salinity zdiva. Před dokončením je odvodnění rajského dvora s maximálním využitím úspěšně sanovaného historického odvodňovacího a větracího systému. Ukončení oprav dvorních fasád rajského dvora je plánováno na rok 2009.

Restaurování barokní malby s motivem zvěrokruhu Početí Panny Marie v bývalé kapitulní kapli Panny Marie Sněžné Klášterního Hradiska v Olomouci

Restaurovaná malba vyplňuje plochu o rozloze zhruba 5 m² ohraničenou štukovým rámem na východní stěně bývalé kapitulní kaple Panny Marie Sněžné. Jejím autorem je pravděpodobně malíř Dionýsos Strus a autorem štuků Baltassare Fontana. Malba byla provedena pro nástěnnou malbu neobvyklou technikou olejomalby na bolusovém podkladě zřejmě v roce 1696 (kaple byla vysvěcena 3. srpna 1699).

Malba byla zachována pouze ze 40–45 % a k jejímu závažnému poškození došlo především v důsledku nešetrného mechanického čištění povrchu před tím, než byly malby v minulosti zakryty. Cílem restaurátorského zásahu bylo nejen konzervování obrazu a fixování dochované části originální malby jako dokumentu, ale především výtvarné „zčistěnění“ a interpretace původního výjevu pomocí retuší. Při retuších bylo postupováno od drobnějších defektů chybějící malby k větším. Pro snadné odlišení od dochované malby byla důsledně použita technika čárkované retuše (varianta trateggio). Při pohledu z podlahy kaple není struktura retuše patrná, při pozorování z blízka (cca 50 cm) jsou doplněná místa naopak snadno odlišitelná. Práce na velmi náročných retuších zabrala velký podíl času z celkové doby průběhu restaurátorských prací (cca 90 %). Při restaurování malby byla restaurována i styčná profilová lišta bohatého štukového rámu a výběžky paprsků štukové zářící hvězdy, které přesahují do výjevu obrazu. Restaurování provedl Radomír Surma a práce skončily na počátku roku 2008.

Zámek Šluknov, nová památková interiérová instalace.

Nové památkové interiérové instalace

V průběhu roku 2008 koncipovalo a realizovalo oddělení hradů a zámků ústředního pracoviště NPÚ tři nové památkové interiérové instalace.

Na **zámek Šluknov** byl ze sychrovského depozitáře navrácen původní historický mobiliář. Jeho součástí jsou kvalitní olejomalby, mezi nimi i podobizny členů habsburské panovnické rodiny z období druhé poloviny 18. století, dále obsáhlý a pozoruhodný soubor anglické grafiky z 19. století a hodnotná kolekce uměleckořemeslných předmětů.

Hrad Svojanov, nová památková interiérová instalace v prostorách tzv. Nového stavení.

Litomyšl, sál nové expozice se sestavou portrétní malby

Na **hradě Svojanov** v prostorách tzv. Nového stavení došlo k nové interiérové úpravě sloupové síně, haly, chodby a šesti sálů horního patra. Využit zde byl především sbírkový mobiliář z fondu Městského muzea a galerie Polička z období 19. století.

Zámek Litomyšl (NKP a památka UNESCO) nově uplatnil, společně se souborem historických klávesových nástrojů Národního muzea v Praze – Českého muzea hudby, nejcenější částí uměleckých sbírek z místního depozitáře. Jde především o evropsky unikátní soubor divadelních dekorací zdejšího zámeckého divadla od malíře Josefa Platzera (1751–1806), barokní portrétní olejomalby, hodnotné vlámské nástěnné koberce z doby kolem roku 1700 a další cenné předměty uměleckořemeslného charakteru.

Program podpory záchranných archeologických výzkumů

Finanční prostředky z Programu podpory záchranných archeologických výzkumů (dále PPZAV), které rozděljuje Ministerstvo kultury, jsou určeny na podporu záchranných archeologických výzkumů (dále ZAV), jejichž náklady jsou ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči hrazeny organizací oprávněnou k provádění archeologických výzkumů. Rozdělení dotace PPZAV je koordinováno z ústředního pracoviště NPÚ prostřednictvím Komise pro archeologii při generálním řediteli. Po projednání žádostí Krajskou archeologickou komisí jsou dotace poskytovány oprávněným organizacím provádějícím ZAV v případě, že jejich provedení bylo vyvoláno stavební činností nepodnikajících subjektů nebo fyzických osob, a také na podporu záchranných archeologických výzkumů prováděných Národním památkovým ústavem na nemovitostech, s nimiž je příslušný hospodařit.

Příklad ZAV hrazených z dotace MKČR z Programu záchranných archeologických výzkumů: Mašovice-Pšeničné (okres Znojmo), výstavba rodinných domků, nálezy z polykulturní lokality ohrazené v neolitu dvojítm rondelem z období Moravské malované keramiky. (Záchranný archeologický výzkum provádí Ústav archeologické památkové péče v Brně).

Unikátní neolitická plastika "Hedviky" po laboratorním zpracování v roce 2008.

Mísa na nožce kultury s moravskou malovanou keramikou nalezená v rozsáhlém hliníku.

Příklad záchranných archeologických výzkumů NPÚ na vlastních objektech:

Zámek Lednice: archeologický výzkum ve výkopech pro odvlhčení fasád po obvodu hlavní budovy zámku, relikty základového středověkého zdiva, pravděpodobně kostela sv. Jakuba Většího, zaniklého při barokní přestavbě. (Archeologický výzkum provádí územní odborné pracoviště v Brně).

Vzdělávací programy Národního památkového ústavu

Jedním z úkolů NPÚ je další vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče. Pravidelně se konají tématické semináře a konference, například k problematice vesnické architektury, historických zahrad a parků, průmyslového dědictví a k dalším aktuálním problémům.

Základním pilířem oborového vzdělávání je dvouletý rekvalifikační kurz památkové péče, který se těší značnému zájmu takřka tři desetiletí. První zkušební ročník se uskutečnil v letech 1981–1983. Další ročník následoval v roce 1985 a od té doby kurs absolvovalo již více než 500 pracovníků. Absolventi studia uplatňují získané znalosti na různých pozicích v územních odborných pracovištích NPÚ jako kasteláni, průvodci či správci depozitářů památkových objektů, jako úředníci ve státní správě na odborech kultury v pověřených obcích a magistrátech. Kurz navštěvují také restaurátoři, pracovníci stavebních firem, projektanti, ale i pracovníci policie a celní správy a v neposlední řadě také dobrovolníci působící v různých neziskových organizacích pečujících o kulturní dědictví.

Od roku 2002 organizuje NPÚ také jednoroční kurz pro pracovníky památkové péče s vysokoškolským vzděláním. Ten je určen začínajícím pracovníkům – terénním památkářům, kteří nastoupili po absolvování VŠ na různé pozice v územních odborných pracovištích NPÚ. Obsah tvoří specializované činnosti jako stavebně historické průzkumy, vývoj památkové péče, právní předpisy, metodologie památkové péče, technologie údržby a restaurování nemovitých památek i uměleckých děl malířských a sochařských. Důraz je kladen především na praktické ukázky, a proto výuku často doplňují odborné exkurze v terénu. Kurz má rozsah cca 200 hodin a probíhá formou dvou až třídních studijních soustředění každý měsíc. Dosavadní čtyři ročníky absolvovalo 124 posluchačů.

Didaktické programy

V několika posledních letech lákají památkáři dětské návštěvníky k prohlídkám objektů prostřednictvím didaktických programů, které zábavnou formou přibližují návštěvníkům historické památky. Zatím nejvíce těchto programů připravili v Jihočeském kraji, například *Objevování barokní zahrady na zámku v Českém Krumlově* nebo *Putování od bludného kamene v Českých Budějovicích*, ale programy naleznou případní zájemci na mnoha dalších objektech po celé České republice.

Ústřední pracoviště NPÚ uspořádalo letos na jaře soutěž *MASKARON* s cílem upozornit děti na umělecké bohatství kolem nás. Soutěžilo celkem 95 dětí ve věku od 12 do 17 let. Nejlepší účastníci měli možnost zúčastnit se společného výletu na vodní hrad Švihov, do hornického muzea v Příbrami a poutního kostela na Skalce u Mníšku pod Brdy. Všichni obdrželi volnou vstupenku na některý z objektů ve správě NPÚ.

Výjimečné dny návštěvnické sezony 2008

Zahájení nové návštěvnické sezony v roce 2008

V pátek 4. dubna 2008 zahájil ministr kultury České republiky Václav Jehlička ze Státního zámku Milotice novou návštěvnickou sezónu roku 2008. Její otevření na hradech a zámcích proběhlo za přítomnosti kamer České televize pro pořad Dobré ráno. Ministr Václav Jehlička v pořadu rovněž vyhlásil výsledky ankety vyhlášené Národním památkovým ústavem O nejpohádkovější hrad nebo zámek České republiky a předal její hlavní cenu – pohádkový střešiček – vítěznému zámku Hradci nad Moravicí. V milotickém parku poté společně s místními dětmi zasadil novou lípu jako symbol obnovy zámeckého parku po ničivém hurikánu Emma. Vedle ministra kultury se zahájení a doprovodného programu k němu zúčastnili další významní hosté. Za všechny jmenujme například senátorku Alenu Venhovou, generálního ředitele NPÚ Pavla Jerieho či ředitele územních odborných pracovišť NPÚ v Ostravě a v Brně Naděždu Goryczkovou a Petra Kroupu.

Památky na prodej

V roce 2008 spolupracoval NPÚ s brněnským studiem České televize také na cyklu pořadů nazvaném *Památky na prodej*. Veřejností i novináři oceňovaný pořad chtěl upozornit na chátrající nebo nevyužívané památky ve vybraných lokalitách České republiky a představit je případným zájemcům. Inspirací pro tvůrce byl Seznam nejohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek v ČR vydávaný NPÚ, stejně jako obdobný pořad BBC (Restoration) a potřeba představit památky nejen jako cíle vlastivědného putování. Průvodci pořadem z řad památkářů, stavitelů a architektů spolu s moderátorem Ondřejem Havelkou tak nabídli například zámky Nadějkov, Miroslav, hrad Sádek nebo tvrz Libějovice.

Cílem tvůrců bylo také upozornit na množství komplikací a starostí, které přináší kulturní památka svým majitelům, a to jak na památkách chátrajících, tak na památkách, jež se podařilo jejich vlastníkům již alespoň částečně opravit. Do jednotlivých dílů byly k sobě vždy vybírány dva objekty, čekající na záchranu a rekonstruovaný, aby byly spojeny nějakým tématem, například podobnými problémy se statikou. První série zatím územně zahrnuje pouze jižní Moravu, jižní a západní Čechy. Tvůrci hodlají v pořadu pokračovat v roce 2009 na dalších územích České republiky, opět v těsné spolupráci s pracovníky NPÚ.

Dny evropského dědictví

Dny evropského dědictví (vžitý český překlad anglického názvu celoevropské akce **European Heritage Days, EHD**) jsou významnou celoevropskou kulturně poznávací, společenskou a výchovnou akcí. Každoročně se v měsíci září otevírají nejširší veřejnosti brány nejzajímavějších památek, budov, objektů a prostor včetně těch, které jsou jinak zčásti, nebo zcela nepřístupné. V rámci této akce jsou pořádány nejrůznější doprovodné akce – přednášky, koncerty, ale i soutěže a další kulturní programy. Pořadatelem Dnů evropského dědictví v České republice je Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

Dny evropského dědictví proběhly v roce 2008 ve dnech 13.–21.

září. Národní zahájení se uskutečnilo v Českých Budějovicích a jako celonárodní téma pro tento rok bylo zvoleno téma *Památky v krajině a krajina jako památka*.

V roce 2009 Dny evropského dědictví proběhnou ve dnech 12.–20. září, národní zahájení se uskuteční dne 12. září ve městě Šternberk a téma pro rok 2009 je *Památky měřené časem*.

Publikační činnost Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav v rámci své ediční činnosti vydává řadu odborných periodik, například Zprávy památkové péče, Průzkumy památek, Památky středních Čech a další, odborné publikace, metodiky, průvodce spravovanými hrady a zámky, průvodce výstavami a v neposlední řadě i výpravné obrazové publikace. NPÚ se ve své publikační činnosti soustřeďuje především na prezentaci odborných poznatků z oblasti památkové péče pro odbornou veřejnost a zpřístupnění poznání památek a péče o ně pro širokou veřejnost.

Vybrané publikace vydané v roce 2008

Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii

Koncepce knihy: Zdeněk BEZECNÝ, Martin GAŽI, Martin C. PUTNA
44 autorů (v širokém spektru od terénních památkářů a archivářů až po univerzitní profesory)

Vydání obsáhlého sborníku je jedním z nejvýznamnějších publikačních počínů v rámci NPÚ posledních let stejně jako dříve vydaný 1. svazek edice Klášter Zlatá Koruna. Sborník na jedné straně přináší aktuální poznatky výzkumů (které nepochybně budou pokračovat), na druhé straně v některých směrech dosavadní poznání sumarizuje i nově hodnotí. Stává se tak zásadním přínosem v obecnějším měřítku, kdy prospívá bádání v některých disciplínách v širším záběru. Jednotlivé příspěvky jsou uspořádány do tematických celků, které odhalují témata v jejich celistvosti a souvislostech (Schwarzenberské panství – schwarzenberská krajina; Schwarzenbergové, víra a umění v předmoderní době; Soukromý a veřejný obraz Schwarzenbergů v moderní době; Životní styl Schwarzenbergů v 19. a 20. století).

Břetislav ŠTORM: Mezi žízní budoucnosti a trýzní minulosti

Výbor z textů k architektuře, umění a památkové péči

Vydáno u příležitosti výstavy Břetislav Štorm architekt – památkář – grafik, pořádané v Galerii Sklepení v Brně 16. 5.–28. 6. 2008

Výběr textů: Vojtěch ŠTORM

Publikace přináší řadu článků významné osobnosti památkové péče, které byly vydány především ve 40. letech 20. století v časopisech, jež dnes nejsou běžně dostupné, některé stati jsou veřejně zpřístupněny poprvé. Je skutečně pozoruhodné, jak intenzivně můžeme autorovy myšlenky aktualizovat i v dnešní době, pro památkovou péči rozjitřené a nejisté, plné konfliktů a nepochopení pro význam historie a spravovaného kulturního odkazu.

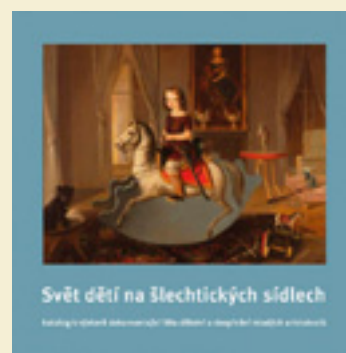
Svět dětí na šlechtických sídlech

Katalog výstavy dokumentující léta dětství a dospívání mladých aristokratů

Text: Marta SEDLÁKOVÁ

Rozsáhlé zámecké a hradní komplexy, rezidenční, rodová i menší venkovská aristokratická sídla upoutávají pozornost svou stavební i majetkovou historií a uměleckým působením. Po staletí byla také domovem a rodinným zázemím mnoha dětí. Jejich osudy většinou upadly během času v zapomnění nebo je zastínily důležitější události a významné činy dospělých v oblasti politiky, kultury či vědy. Přesto zůstala do dnešních dnů zachována řada uměleckých děl, zejména obrazů, ale i nejrůznějších užitkových předmětů, dokumentujících léta dětství a dospívání mladých aristokratů. Prostředí, vysoká i střední úroveň bydlení, kulturního a společenského života, vzdělání a pěstované záliby a zájmy nepochybně ovlivňovaly vývoj dospívajících osobností a nesmazatelně formovaly morální zásady nezbytné pro další život.

Proto bylo často spíše opomenuté téma dětí na hradech a zámcích vybráno pro výstavu, k níž byl připraven tento katalog.

Světelský oltář / Zwettler Altar

Editori: Zdeněk VÁCHA, Bohdana FABIÁNOVÁ

Výtvarná redaktorka: Jarmila MARVANOVÁ

Územní odborné pracoviště v Brně ve spolupráci s Regionálním muzeem v Mikulově vydalo česko-německý reprezentativní sborník z konference věnované tzv. Světelskému oltáři, která se konala u příležitosti jeho restaurování v červnu 2007 v Mikulově. Příspěvky českých, rakouských a německých předních odborníků z řad historiků, historiků umění a restaurátorů předkládají ucelený obraz jedinečného pozdně gotického řezbářského díla. Publikace je doplněna obrazovou přílohou na CD.

Ivo HLOBIL: Na základech konzervativní teorie české památkové péče

Výbor z textů

Editor: Marek PERŮTKA

Ústřední pracoviště Národního památkového ústavu ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci vydalo výběr textů našeho významného historika a teoretika památkové péče prof. PhDr. Ivo Hlobila, CSc. Výběr je tematicky rozdělen do čtyř kapitol, z nichž každá postihuje specifickou část autorova úsilí o pevné zakotvení teoretické základny oboru. Hlavním cílem publikace je poskytnout především studentům dějin umění, ale také dalším čtenářům praktickou příručku, jež by podala základní přehled památkové problematiky, jak Ivo Hlobil avizoval již ve své kandidátské vědecké práci. Text je doplněn úvodem doc. PhDr. Josefa Štulce, ediční poznámkou PhDr. Marka Perůtky a dále bibliografií Ivo Hlobila k památkové péči a jmenným rejstříkem.

Projektování obnovy stavebních památek

Autoři: Josef HOLEČEK, Václav GIRSA a kol.

Publikace od Josefa Holečka, Václava Girsy a autorského kolektivu podrobně popisuje profesní postupy architekta při projektování obnovy stavebních památek. Zaměřuje se nejen na výčet obsáhlých náležitostí, která má kvalifikovaná projektová dokumentace mít, ale i na složité náročné postupy při její přípravě. Podrobná pozornost je věnována zadávání, koordinaci a vyhodnocování při obnově památek pořizovaných průzkumů a zohlednění jejich výsledků v projektovém řešení. Detailně jsou analyzovány nároky na zpracování jednotlivých stupňů projektové dokumentace obnovy památky – architektonické studie, projektové dokumentace k žádosti o vydání územního rozhodnutí, projektové dokumentace k žádosti o vydání stavebního povolení i projektové dokumentace pro provádění stavby. Kromě projektování se v publikaci věnuje systematická pozornost i úzce související restaurátorské problematice, a to nejen výčtem nároků na obsah restaurátorských dokumentací, ale především popisem tolik potřebné, a často opomíjené, spolupráce architekta a restaurátora.

Dlouho připravovaná publikace byla vydána ve spolupráci Národního památkového ústavu a Nadačního fondu Arcus České komory architektů s přispěním Ministerstva kultury ČR. Pozitivním výsledkem spolupráce obou institucí je i to, že publikaci zdarma obdržel každý člen České komory architektů i odborný pracovník Národního památkového ústavu. Široký dopad publikace i její značná podrobnost se tak mohou stát dobrým základem pro zkvalitnění specifického a náročného oboru, jímž projektování obnovy památek bezesporu je.

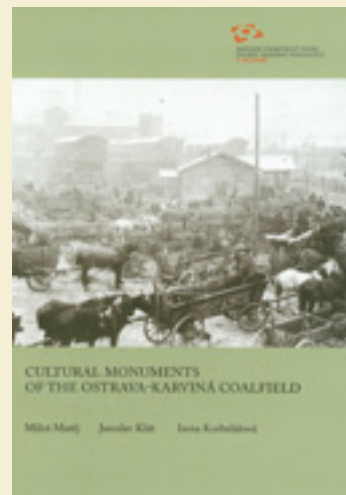

Cultural Monuments of the Ostrava-Karviná Coalfield (Kulturní památky ostravsko-karvinského revíru)

Autoři: Miloš MATĚJ, Jaroslav KLÁT, Irena KORBELÁŘOVÁ

Celoanglická publikace trojice autorů prezentuje vývoj těžby v ostravsko-karvinském revíru. Stěžejním tématem jsou důlní objekty a technická zařízení prohlášená za kulturní či národní kulturní památky. Vývoj jednotlivých lokalit v časovém horizontu přibližuje rozsáhlá dobová a současná fotodokumentace, případně historická plánová dokumentace. Prostorové souvislosti, kontext obytných zón a průmyslové krajiny dokládají mapové podklady se zákresy jednotlivých areálů a důlních jam.

Finanční dotaci na realizaci tohoto titulu poskytla *Nadace Landek*.

5. JEDNOTLIVÁ PRACOVIŠTĚ NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

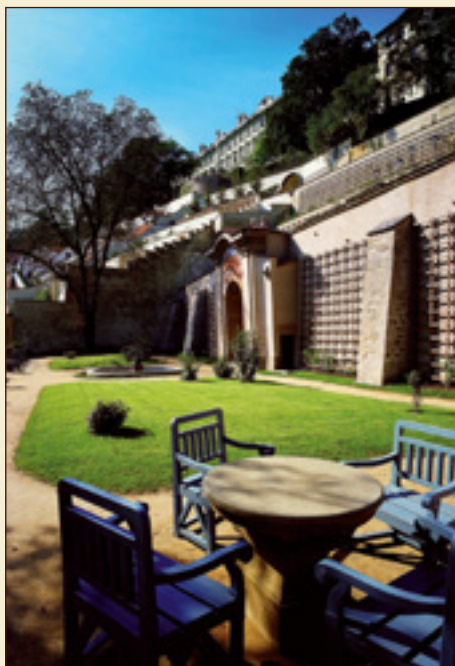
Národní památkový ústav
Ústřední pracoviště
Valdštejnské nám. 3/162
118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: +420 257 010 111, fax: +420 257 010 168
e-mail: up@up.npu.cz
www.npu.cz

Ústřední pracoviště NPÚ řídí celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadá celá Česká republika. V jeho kompetenci je dohled a výkon odborné památkové péče na 235 národních kulturních památkách (NKP) včetně památek UNESCO, z nichž v přímé správě NPÚ je 129 NKP a památek UNESCO (včetně čekatelů).

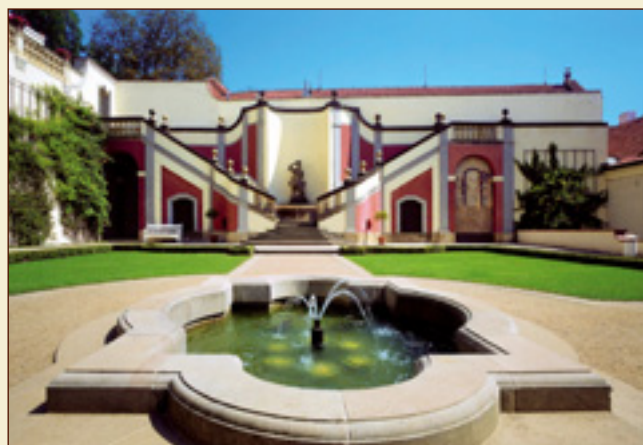
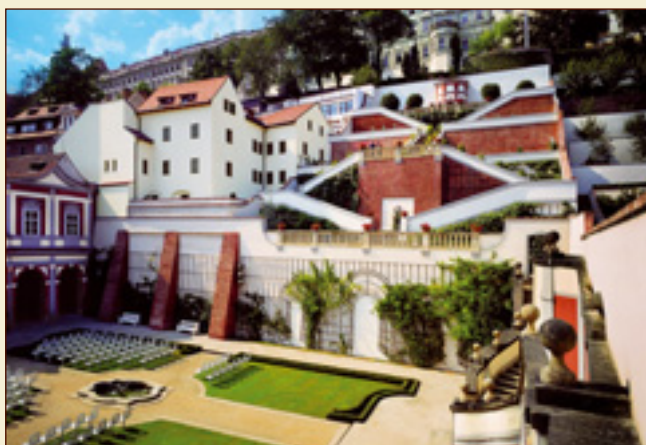
Ústřední pracoviště zajišťuje vedení Ústředního seznamu kulturních památek včetně příslušných databází. Koordinuje digitalizaci oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravuje vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch,

kteřé jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO, a poskytuje širokou součinnost jednotlivým ÚOP pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravuje rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu. Ústřední pracoviště rovněž organizuje oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol. Ústřední pracoviště má ve správě soubor palácových zahrad pod Pražským hradem.

Palácové zahrady pod Pražským hradem

Palácové zahrady pod Pražským hradem vznikly v průběhu 18. století a jejich terasovitě rozvrstvení vychází z bohatě členitého terénu krajiny nad Valdštejnskou ulicí na Malé Straně. Na jejich výzdobě se podíleli významní umělci doby českého baroka a raného klasicismu a množstvím teras, pavilonů, oranžerií a gloriétů připomínají italské renesanční zahrady. Komplex Palácových zahrad pod Pražským hradem dnes zahrnuje zahrady Ledeburskou, Malou a Velkou zahradu Pálffyovskou, Kolovratskou a Malou Fürstenberskou. Pohled z jejich teras nabízí jeden z nejhezčích výhledů na Prahu.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE**

NPÚ, územní odborné pracoviště v hl. m. Praze
Na Perštýně 12
110 00 Praha 1 – Staré Město
tel: 234 653 111, fax: 234 653 119
e-mail: praha@praha.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v hlavním městě Praze má působnost v celém rozsahu **Velké Prahy**. V jeho spádovém území se nachází: 2 709 nemovitých památek, 9 847 movitých památek, 3 památkové rezervace a 17 památkových zón. Pražská památková rezervace, ležící v historickém středu hlavního města, svou výměrou 866 ha představuje největší městskou památkovou rezervaci v České republice. Její celosvětový význam podtrhl zápis na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO v roce 1992.

Pražské územní odborné pracoviště zde nespravuje žádnou památku, ale vykonává odborný dohled a spolupracuje při realizaci obnovy památek v souladu se závaznými stanovisky.

Vzhledem k rozloze tohoto území a bohatství jeho památkového fondu náleží agenda pražského územního odborného pracoviště dlouhodobě k nejrozsáhlejším v rámci celého NPÚ. Počet podání zaevidovaných jeho spisovnou se již od 90. let 20. století pohybuje mezi 15 až 20 tisíci spisů ročně.

Profil pražského územního odborného pracoviště výrazným způsobem spoluvytváří jeho samostatný archeologický odbor. K hlavním úkolům odboru náleží vedle výkonu a koordinace archeologické činnosti ve smyslu státní památkové péče také provádění záchranných archeologických výzkumů na území hlavního města, především v jeho historickém jádru.

Česká spořitelna, Praha 1-Staré Město, čp. 536/1, Rytířská 29 a 31, Melantrichova 2, Havelská 22, Praha 1. Na konci roku 2008 byla úspěšně ukončena III. a závěrečná etapa celkové obnovy budovy České spořitelny v Rytířské ulici. Práce probíhající od roku 2004 završilo náročné restaurování interiérů stavby původně realizované dle plánů Antonína Wiehla z roku 1891 a následně upravené roku 1931 Osvaldem Polívkou pro tehdejší Městskou spořitelnu pražskou. V rámci restaurátorských odkrytí byla nejen pro laickou veřejnost znovu odhalena i původní a dříve zakrytá malířská a štuková výzdoba jednoho z nejkrásnějších bankovních domů v Praze.

(Foto V. Stanko)

Praha 6-Dejvice, Čp. 677, Neherovská 8. V podzimních měsících roku 2008 dospěly k závěru práce na obnově významné funkcionalistické stavby dle projektu architekta Ladislava Žáka (1900–1973), jež se do obecného povědomí zapsala pod označením „Vila Lídy Baarové“.

(Foto M. Hořák)

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE**

NPÚ, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze
Sabinova 373/5
130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111, fax: 274 008 112
e-mail: podatelna@stc.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) středních Čech v Praze má působnost ve **Středočeském kraji**. V jeho spádovém území se nachází: 4 308 nemovitých památek, 4 619 movitých památek, 15 památkových rezervací a 62 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je ve Středočeském kraji zapsána Kutná Hora: historické jádro města s kostelem sv. Barbory a katedrálou Panny Marie v Sedlci. V přímé správě pracoviště je 14 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Březnice (zámek, NKP)

262 72 Březnice 24
tel.: 318 682 179, fax: 318 683 605
e-mail: breznice@stc.npu.cz
www.zamek-breznice.cz

Renesanční zámek, který svou dispozicí nezapře, že vznikl přestavbou středověké tvrze. V interiérech najdete kromě rodových galerií také zbrojnici s bohatou sbírkou chladných zbraní a loveckých pušek Hanuše z Kolovrat. Expozice zahrnuje i tzv. Lokšanskou knihovnu z roku 1558 – nejstarší dochovanou renesanční zámeckou knihovnu v Čechách. Za prohlídku stojí i bylinková zahrada a anglický park, po kterém se v létě můžete projet kočárem. Každoroční tradicí se staly večerní zámecké koncerty, oživené prohlídky uprostřed léta a Vánoce na zámku Březnice.

Hamousův statek ve Zbečně

Přijměte pozvánku na selskou usedlost s roubeným obytným domem, zděnými chlévy, stájemi se sýpkou, stodolou, černou kuchyní a výměnkem. Její dějiny spolehlivě známe od přelomu 16. a 17. století. Poznejte, jak se kdysi bydlelo, hospodařilo, jaká lidé uměli řemesla a jaké měli zvyky. O sobotách bývá součástí prohlídky pečení chleba tradičním způsobem a každoročně se na statku koná červencový Šafářův dvoreček a Malý Advent.

viz Státní hrad Křivoklát
270 23 Křivoklát 47
tel.: 313 558 440, fax: 313 558 120
e-mail: krivoklat@stc.npu.cz
www.krivoklat.cz

Hořovice (zámek, NKP)

Vrbnovská 22

268 01 Hořovice

tel.: 311 512 479, fax: 311 516 549

e-mail: horovice@stc.npu.cz

www.zamek-horovice.cz

Exilová rezidence posledního hesenského kurfiřta. Původně barokní stavba upravená v 19. století. První prohlídková trasa nabízí v bohatě vybaveném interiéru putování zámeckou historií, druhá trasa pak seznamuje veřejnost s tím, jak se bavili malí aristokraté. Šlechtické hry a hračky z období od 17. do 19. století tu budí zaslouženou pozornost. Navštívit je možné rovněž stálou výstavu hracích strojků. Prohlídku obohatí procházka parkem se sochami z dílny M. B. Brauna a pozoruhodnou sochařsky vyzdobenou Sluneční bránou.

Karlštejn (hrad, NKP)

267 18 Karlštejn

tel.: 311 681 617, fax: 311 681 211

e-mail: karlstejn@stc.npu.cz

www.hrad-karlstejn.cz

Hrad založený českým králem a římským císařem Karlem IV. k uschování korunovačních klenotů a svatých relikvií. Dnešní podobu hradu vtiskla puristická přestavba v 19. století vedená Josefem Mockerem. První prohlídkový okruh zahrnuje prostory Císařského paláce a prohlédnete si i Pokladnici a Klenotnici v Mariánské věži. Druhý okruh vás pak zavede do Velké věže s proslulou kaplí sv. Kříže s deskovými obrazy z dílny mistra Theodorika. Jde o největší soubor středověkých maleb z jedné dílny na světě.

Konopiště (zámek, NKP)

256 01 Benešov 1

tel.: 317 721 366, fax: 317 724 271

e-mail: konopiste@stc.npu.cz

www.zamek-konopiste.cz

Původně hrad ze 13. století založený po vzoru francouzských kastelů, dnes zámek neodmyslitelně spojený se svým posledním šlechtickým majitelem Františkem Ferdinandem d'Este. V rámci prohlídkových okruhů uvidíte reprezentační a hostinské pokoje, sbírku zbraní a loveckých trofejí i soukromé pokoje Františka Ferdinanda. Na zámku je rovněž muzeum sv. Jiří a stělnice. Za návštěvu stojí také nádherná Růžová zahrada a zámecký park.

Krakovec (hrad)

Krakovec 4

270 35 Petrovice u Rakovníka

tel.: 313 549 302

e-mail: krakovec@stc.npu.cz

www.hrad-krakovec.cz

Krakovec představuje vrchol hradní architektury 14. století a mistrné umění stavební hutí Václava IV. Není nedobytnou pevností, naopak dokládá nároky šlechty na vysokou kulturu bydlení a jeho stavba obsahuje i řadu zcela mimořádných prvků, jako je například bohatě vypravená kaple s arkýřovým presbytářem. Před odjezdem na kostnický koncil tu působil Jan Hus. Za pozornost stojí tesaný most zbudovaný v dobách nedávných, avšak skvěle doplňující působivost historické architektury.

Křivoklát (hrad, NKP)

270 23 Křivoklát 47

tel.: 313 558 440, fax: 313 558 120

e-mail: krivoklat@stc.npu.cz

www.krivoklat.cz

Jeden z nejstarších a nejvýznamnějších hradů českých králů, jehož podobu utvářeli Přemyslovci, Lucemburkové i Jagellonci. Současnou středověkou podobu mu pak vrátila puristická obnova v 19. století. Uvnitř najdete řadu unikátních interiérů, jako je pozdně gotická kaple s bohatou sochařskou i malířskou výzdobou nebo Královský sál s velkolepou hvězdovou klenbou. Při prohlídce navštívíte rovněž knihovnu s 52 000 svazky, mučírnu nebo Velkou věž s vyhlídkou a loveckými sbírkami.

Mnichovo Hradiště (zámek, NKP)

V Lipách 148

295 01 Mnichovo Hradiště

tel.: 326 773 098, fax: 326 772 198

e-mail: mhradiste@stc.npu.cz

www.mnichovo-hradiste.cz

Vzácně dochovaný barokní zámek rodu Valdštejnů s mimořádně bohatou interiérovou výbavou, která stále zachovává atmosféru 18. století. Na zámek byla z Duchcova převezena knihovna s 22 000 svazky, kterou spravoval Giacomo Casanova. Prohlédnout si můžete jedno z mála zachovaných historických divadel nebo lapidárium v kostele sv. Anny, kde jsou uloženy ostatky slavného válečníka Albrechta z Valdštejna.

Mníšek pod Brdy (zámek)

252 10 Mníšek pod Brdy 1

tel.: 318 590 261, fax: 318 590 674

e-mail: mnisek@stc.npu.cz

www.zamek-mnisek.cz

Klasicistní zámek se třemi nárožními věžemi leží v centru města, přitom je obklopen parkem s rozlehlým rybníkem. Zámek byl sídlem nižší šlechty, která tu setrvala až do období první republiky. A právě atmosféru této doby můžete na zámku zažít. Prohlídkové trasy vás provedou reprezentačními místnostmi se zámeckou kaplí nebo soukromými pokoji posledních majitelů z rodu Kastů.

Sázava (klášter, NKP)

285 06 Sázava 72

tel.: 327 321 177, fax: 327 321 339

e-mail: sazava@stc.npu.cz

www.klaster-sazava.cz

Vypravte se na pouť za svatým Prokopem, který tu roku 1032 založil jeden z nejstarších benediktinských klášterů v Čechách. Málokteré mystické místo k vám bude promlouvat tolika vjemy, jako tato křížovka západní a východní kultury, slovanské i latinské zbožnosti. Můžete rozjímat poblíž poustevnické jeskyně sv. Prokopa, prozkoumat základy kostela z 11. století, kochat se nedostavěným trojlodím a unikátními gotickými freskami v interiérech, pohlédnout na ostatky zakladatele kláštera nebo se projít barokním konventem přeměněným na zámek.

Točník a Žebrák (hrady, NKP)

Točník 1
267 51 Zdice
tel./ fax: 311 533 202
e-mail: tocnik@stc.npu.cz
www.tocnik.com

Hrad Žebrák byl od poloviny 13. století využíván šlechtou i českými králi. Po požáru roku 1395 jej nechal Václav IV. přestavět. Současně založil výše na skalním hřbetu nový hrad Točník. Václav IV. tak vytvořil jedinečné české souhradí. Hrad Točník je znamenitou ukázkou vyspělého středověkého stavitelského umění, prolutého prvky pozdějších stavebních úprav, například sgrafitovou výzdobou purkrabského paláce. K pozoruhodným detailům patří kamenná erbovní galerie tvořící titulaturu Václava IV.

Veltrusy (zámek, NKP)

Ostrov 59
277 46 Veltrusy
tel.: 315 781 146, fax: 315 781 144
e-mail: veltrusy@stc.npu.cz
www.zamek-veltrusy.cz

Typově jedinečné letní sídlo rodu Chotků vzniklo na přírodním ostrově na řece Vltavě. Ostrov byl postupně přetvářen v přírodně krajinářský park typu okrasného statku, kde svůj význam našel lužní les, vodní kanál s mnoha slepými rameny, aleje, sochy, pavilony, ovocné sady i hospodářsky obdělávaná pole. Zámek skrývá bohatě vybavené interiéry s vzácnými tapetami, prohlídky vás však zavedou i do zásobní zahrady a skleníků s původním kanálovým vytápěním a historickým květinovým sortimentem.

Žleby (zámek, NKP)

285 61 Žleby 1
tel./fax: 327 398 121
e-mail: zleby@stc.npu.cz
www.zamek-zleby.cz

Původně gotický hrad prošel množstvím přestaveb, až mu Vincenc Karel Auersperg vtiskl dnešní romantickou podobu ve stylu anglické neogotiky. Bohatě vybavené interiéry jsou často realizovány přesně podle anglických předloh. Při prohlídce můžete obdivovat rozsáhlé sbírky zbraní, starožitností, skla a nábytku. Přístupná je i vybavená zámecká kuchyně či jedno z mála dochovaných barokních divadel. Výstup na zámeckou věž nabízí vyhlídku do okolí, ke kterému patří rozsáhlý anglický park.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích
Přemysla Otakara II. 34
370 21 České Budějovice
tel.: 386 356 921, fax: 386 359 386
e-mail: budejovice@budejovice.npu.cz
www.npu.cz, www.npu-cb.eu

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Českých Budějovicích má působnost v **Jihočeském kraji**. V jeho spádovém území se nachází 5 501 nemovitých památek, 2 543 movitých památek, 24 památkových rezervací a 85 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je v Jihočeském kraji zapsáno historické jádro města Českého Krumlova a vesnice Holašovice s 22 domy vystavěnými ve stylu tzv. selského baroka. V přímé správě pracoviště je 13 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Červená Lhota (zámek, NKP)

378 21 Kardašova Řečice
tel.: 384 384 228, fax: 384 384 570
e-mail: červenalhota@budejovice.npu.cz
www.zamek-cervenalhota.eu

Při renesanční přestavbě v letech 1542–1555 začlenil architekt Spazio původně samostatně stojící staré budovy gotické tvrze do nové čtvercové dispozice s drobným dvorem a při úpravách terénu bylo údolí přehrazeno sypanou hrází. Vznikl tak rybník, který uzavřel zámek uprostřed vodní hladiny. V roce 1835 koupil panství Eduard Schönburg-Hartenstein. Významný diplomat Johann Schönburg se za účasti architekta Humberta Walchera z Molheimu pokusil v letech 1901–1910 rekonstruovat ideální renesanční podobu zámku, kterou nese dodnes. Pokoje zámku připomínají rodinu Schönburg-Hartenstein a životní styl šlechty počátku 20. století. K zámeckému areálu patří park se vzácnými druhy dřevin.

Český Krumlov (hrad, zámek, NKP, UNESCO)

Zámek čp. 59
381 01 Český Krumlov
tel.: 380 704 721, fax: 380 704 710
e-mail: ceskykrumlov@budejovice.npu.cz
www.zamek-ceskykrumlov.eu

Původní hrad Vítkovců byl postaven v 1. polovině 13. století na ochranu cesty do Lince. Po vymření pánů z Krumlova roku 1302 zdědili panství Rožmberkové, kteří hrad velkolepě přestavěli. Roku 1602 Petr Vok prodal celé panství císaři Rudolfovi II. a císař Ferdinand II. jej v roce 1622 věnoval Janu Oldřichu Eggenbergovi. Poslední majitelé, Schwarzenbergové, vybudovali například v zahradě jízďárnu a v zámku zřídili Maškarní sál či obrazárnu. Po dokončení těchto prací bylo roku 1766 slavnostně otevřeno unikátní zámecké divadlo, jehož mašinerie, kulisy a kostýmy se zachovaly dodnes. K zámku neodmyslitelně patří také zámecká zahrada s letohrádkem Bellarií a kaskádovou fontánou. Český Krumlov byl zapsán na Seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Dačice (zámek, NKP)

Havlíčkovo nám. 85/I

380 01 Dačice

tel.: 384 420 246, fax: 384 420 246

e-mail: dacice@budejovice.npu.cz

www.zamek-dacice.eu

První zmínka o zámku z roku 1591 je spojená se jménem Oldřicha Krajíře z Krajku. Zámek po vymření Krajířů roku 1600 často střídal majitele. V roce 1809 získali dačické panství Dalbergové, kteří uskutečnili poslední stavební úpravu v klasicistním stylu. V letech 1832–1833 proběhla přestavba interiéru pod vedením vídeňského architekta Karla Schlepse s monumentální empírově upravenou schodišťovou halou. Posledními držiteli dačického zámku byl s Dalbergem spřízněný rod Salmů. V přízemí zámku jsou reprezentačními sály zařízené převážně barokním nábytkem a jako rodová galerie Dalbergů. Obytné interiéry prvního patra jsou ovlivněny empírem.

Hluboká (zámek, NKP)

Bezručova 142

373 41 Hluboká nad Vltavou

tel.: 387 843 911, fax: 387 965 526

e-mail: hluboka@budejovice.npu.cz

www.zamek-hluboka.eu

Dnešní podobu získala Hluboká za vlády Jana Adolfa II. Schwarzenberga a jeho manželky Eleonory. Přestavba probíhala v letech 1839–1871 a zcela zakryla předchozí stavební etapy. Inspirací se pro Schwarzenbergý stal zámek Windsor, který poznali při svých cestách po Anglii. Interiéry zahrnují reprezentační prostory prvního patra zámku, zařízené převážně podle vzoru anglické pozdní renesance alžbětínské a jakobínské doby, zámecké kuchyně s množstvím dochovaného kuchyňského zařízení z přelomu 19. a 20. století a soukromé apartmány s řadou upomínek na poslední majitele panství.

Jindřichův Hradec (hrad, zámek, NKP)

Dobrovského 1/I.

377 01 Jindřichův Hradec

tel.: 384 321 279, fax: 384 321 391

e-mail: jindrichuvhradec@budejovice.npu.cz

www.zamek-jindrichuvhradec.eu

Kolem roku 1200 byl budován místní pravděpodobně zeměpanský hrad, který záhy získali páni z Hradce. K velkolepé přestavbě hradu na renesanční sídlo došlo za Jáchyma a jeho syna Adama II. Italští stavitelé Ericer, Maggi a Faconi postavili v rychlém sledu křídlo s Rožmberskými pokoji, Jáchymovo a Adamovo stavení, Velké arkády, Španělské křídlo a nakonec zahradu za Velkými arkádami se stavbou hudebního pavilonu Rondel. Další majitelé Slavatové a později Černínové již jindřichohradecký zámek výrazně stavebně nepoznamenali. Reprezentační prostory představují průřez historie zámku za vlády pánů z Hradce, Slavatů a Černínů.

Kratochvíle (zámek, NKP)

384 11 Netolice

tel.: 388 324 380, fax: 388 325 523

e-mail: kratochvile@budejovice.npu.cz

www.zamek-kratochvile.eu

Předchůdcem dnešního letohrádku bývala tvrz Leptáč, kterou v roce 1569 obdržel darem rožmberský regent Jakub Krčín od Viléma z Rožmberka. Krčín si dal tvrz přestavět a vymalovat loveckými výjevy. To se Vilémovi tak zalíbilo, že tvrz vyměnil s Krčínem za městečko Sedlčany. Vilém z Rožmberka pověřil stavitele Baltazara Maggiho z Arogna vybudováním renesančního loveckého letohrádku. Stavba začala roku 1583 vbíjením dubových a olšových kůlů do bahnitého terénu, na nichž byla vila vystavěna, a byla ukončena její výmalbou v roce 1590. Vznikla tak ojedinělá manýristická stavba. Zcela mimořádné kvality je štuková a malířská výzdoba interiéru vily, vycházející z loveckých motivů a výjevů z římských dějin.

Landštejn (hrad)

378 81 Slavonice
tel.: 384 498 580
e-mail: landstejn@budejovice.npu.cz
www.hrad-landstejn.eu

Landštejn vznikl jako opěrný bod moravských Přemyslovců na neklidné zemské stezce do Vitorazska. Okolo poloviny 13. století jej získali Vítkovci, pšící se podle hradu jako páni z Landštejna. Roku 1381 získal landštejnské panství Konrád Krajíř z Krajku. Krajířové udrželi panství téměř dvě století. Za tu dobu podstatně zesílili opevnění a vybudovali kolem pětiúhelného nádvoří výstavní renesanční paláce. Po vymření Krajířů hrad rychle měnil majitele a chátral. Zřícenina po dlouhou dobu poskytovala stavební materiál širokému okolí. Dnešní Landštejn je jednou z nejlépe zachovalých ukávek středověkého fortifikačního systému.

Nové Hrady (hrad, NKP)

Komenského 33
373 33 Nové Hrady
tel.: 386 362 135, fax: 386 361 311
e-mail: novehrady@budejovice.npu.cz
www.hrad-novehrady.eu

První zmínka o hradu pochází z roku 1279. Po vymření této větve Vítkovců se panství dostalo do držení pánů z Landštejna, od nichž je v roce 1358 koupili bratři Petr, Jošt, Oldřich a Jan z Rožmberka. Po vymření Rožmberků a konfiskaci švaberského majetku si je vyžádal na císaři Ferdinandovi II. generál císařských vojsk Karel Bonaventura z Longuevalu, hrabě Buquoy. Nové Hrady se staly sídlem generálovy vdovy Marie Magdaleny z Biglia-Visconti. Hrad nárokům původem italské šlechtičny nevyhovoval a po vybudování pohodlnějšího panského sídla na východní straně náměstí jeho význam rychle poklesl. V 18. století se změnil v úřadovnu správy panství a byty úředníků. V průběhu 1. poloviny 19. století byl hrad opravován a v roce 1842 bylo ve vstupní věži zřízeno rodové muzeum. Zajímavostí hradu je expozice buquoyského sklářství a původní rodová knihovna.

Rožmberk (hrad, NKP)

382 18 Rožmberk
tel.: 380 749 838, fax: 380 749 813
e-mail: rozmberk@budejovice.npu.cz
www.hrad-rozmberk.eu

Jeden z nejstarších hradů v Jižních Čechách byl vybudován nejspíše Vítkem mladším z rodu Vítkovců nejpozději okolo poloviny 13. století. Rozsáhlé renesanční přestavby se Rožmberk dočkal za Viléma z Rožmberka. Po konfiskaci majetku Švabemerkům si hrad spolu s Novými Hrady vyžádal císařský generál Karel Bonaventura Buquoy. Teprve v letech 1840–1857 za Jiřího Jana Buquoye byla provedena důkladná přestavba Rožmberka v duchu romantické gotiky. Buquoyské interiéry seznamují s historií rodu. Dochovaly se v podobě z poloviny 19. století. Mimořádný je také například soubor nástěnných maleb s alegorií života nebo cyklus sedmi manýristických obrazů s alegoriemi planet.

Třeboň (zámek, NKP)

379 01 Třeboň
tel.: 384 721 193, fax: 384 724 934
e-mail: trebon@budejovice.npu.cz
www.zamek-trebon.eu

Za Oldřicha z Rožmberka v polovině 15. století došlo k postupné přestavbě hradu v renesanční zámek pod vedením Vlachů Jana a Antonína Ericerových. Když se Petr Vok roku 1602 jako poslední vladař domu rožmberského přestěhoval s celým dvorem do Třeboň, rozšířil zámek o vnější nádvoří, pod vedením Domenica Comety o Dvořanskou světnici či budovu pro rožmberskou knihovnu. Po smrti Petra Voka vlastnili Třeboň do roku 1620 Švabemerkové. Ze správy císařské komory roku 1660 panství koupil Jan Adolf I. Schwarzenberg. Renesančních interiéry připomínají slavnou dobu Třeboň za vlády Viléma a Petra Voka z Rožmberka i schwarzenberská apartmá knížecí rodiny z 2. poloviny 19. století a začátku 20. století včetně památek na lovecké výpravy do Keni.

Schwarzenberská hrobka Domanín

viz. Státní zámek Třeboň

379 01 Třeboň

tel.: 384 722 683, fax: 384 722 683

e-mail: trebon@budejovice.npu.cz

www.zamek-trebon.eu

Od roku 1784 sloužil Schwarzenbergům jako rodová hrobka kostelík sv. Jiljí. Stavba nové hrobky začala roku 1874 vybudováním složitěho systému odvodnění vlastní hrobky, zapuštěné pod úroveň terénu. V roce 1877 byly práce na hrobce zcela dokončeny a okrouhlou novogotickou stavbu dne 29. července 1877 slavnostně vysvětil pražský arcibiskup Bedřich Schwarzenberg. Celý okolní prostor byl upraven jako anglický park. Ve vlastní hrobce je uloženo nebo připomínáno 27 členů tohoto rodu.

Zlatá Koruna (klášter, NKP)

381 01 Český Krumlov

tel.: 380 743 126, fax: 380 743 126

e-mail: zlatakoruna@budejovice.npu.cz

www.klaster-zlatakoruna.eu

Zakládací listinou Přemysla Otakara II. byl v roce 1263 zřízen cisterciácký klášter, zvaný

původně Svatá trnová koruna. Po vypálení husity začali opuštěný klášter spravovat Rožmberkové a po nich Eggenbergové. Teprve koncem 16. století se však situace kláštera stabilizovala a klášterní budovy se začaly opravovat. Roku 1665 se přistoupilo k opravě vypáleného a pustého kostela. Práce dokončil opat Matěj Ungar koncem 17. století, za jehož vlády byl areál kláštera barokizován. Klášter byl zrušen josefínskými reformami v roce 1785. Tehdy jej odkoupili Schwarzenbergové pro průmyslovou výrobu. Průmyslové využívání kláštera pokračovalo až do roku 1909, kdy bylo započato na popud veřejnosti s opravami.

Zvíkov (hrad, NKP)

379 01 Písek

tel.: 382 285 676, fax: 382 285 676

e-mail: zvikov@budejovice.npu.cz

www.hrad-zvikov.eu

Královský hrad Zvíkov byl založen pravděpodobně za vlády Přemysla Otakara I. Dnešní podobu a rozsah získal vnitřní hrad za Přemysla Otakara II. Po vymření Přemyslovců získali hrad Rožmberkové a po nich Švamberkové. Po bitvě na Bílé hoře roku 1620 byl Švamberkům veškerý majetek konfiskován a hradní posádka se vzdala císařským oblehatelům. Od té doby přestal Zvíkov sloužit jako sídlo vrchnosti. Noví majitelé Eggenbergové a po nich Schwarzenbergové využívali Zvíkov hospodářsky. V 80. letech 20. století začala velká obnova zejména královského paláce a restaurování nástěnných maleb. K mimořádným prostorám hradu patří Rytířský sál, Svatební síň nebo kaple sv. Václava s nástěnnými malbami z 80. let 15. století a oltářem Mistra zvíkovského Oplakávání.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V PLZNI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Plzni
Prešovská 7
306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911, fax: 377 360 953
e-mail: sekretariat@plzen.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Plzni má působnost v **Plzeňském kraji**. V jeho spádovém území se nachází 3 153 nemovitých památek, 3 172 movitých památek, 8 památkových rezervací a 67 památkových zón. V přímé správě pracoviště je 14 státních památkových objektů, z nichž je 11 zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Červené Poříčí (zámek)

340 12 Švihov
tel.: 376 393 022
e-mail: cerveneporici@plzen.npu.cz
částečně zpřístupněno

Zámek byl vystavěn v u nás ojedinělém stylu saské renesance roku 1611 Mikulášem Šicem. Jde o jednopatrovou budovu obdélníkového půdorysu s vysokou střechou. Interiéry stavby skrývají částečně dochovanou renesanční podobu, ale s barokními stavebními úpravami a barokní malířskou výzdobou. Vnitřní místnosti doznaly během 19. a 20. století adaptaci na byty a kanceláře. S budovou zámku bývala spojena dnes samostatně stojící barokní kaple sv. Jana Nepomuckého a Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Při vzniku Československé republiky roku 1918 přešel zámek do majetku státu. V současné době objekt prochází dlouhodobou obnovou.

Horšovský Týn (hrad, zámek, NKP)

346 01 Horšovský Týn
tel.: 379 423 111, fax: 379 423 113
e-mail: horsovskytyn@plzen.npu.cz
www.horsovsky-tyn.cz

Patří mezi nejrozsáhlejší památkové celky v Čechách. Díky návaznosti na městskou památkovou rezervaci Horšovský Týn bývá zámek též nazýván „Českým Krumlovem západních

Čech“. Horšovský Týn byl postaven původně jako biskupský hradec založený před polovinou 13. století, ale po požáru v roce 1547 byl přestavěn v monumentální renesanční sídlo pro Jana mladšího Popela z Lobkovic. K zámku přináležejí téměř čtyřicetihektarový přírodně krajinářský park s Glorietem, Loretánskou kaplí a Vdovským domem, správa kostela Všech svatých v Horšově a kostela svaté Anny na Vršíčku u Horšovského Týna.

Kladruby u Stříbra – Pozorka (klášter, NKP)

349 61 Kladruby u Stříbra
tel.: 374 631 773
e-mail: kladruby@plzen.npu.cz

Kladrubský benediktinský klášter byl založen knížetem Vladislavem I. v roce 1115. Původní románská bazilika byla v letech 1712–1726 přestavěna Janem Blažejem Santinim-Aichlem a kladrubský chrám Nanebevzetí Panny Marie, jeden z největších v Čechách vůbec, patří k nejvýznamnějším příkladům tzv. barokní gotiky. Výstavba areálu kláštera pokračovala budováním nového konventu projektovaného Kiliánem Ignácem Dienzenhoferem. Poté kladrubský benediktinský klášter, zrušený na základě josefínských reforem, koupil roku 1825 v dražbě kníže Alfréd I. Windischgrätz pro hospodářské účely. Až kníže Ludvík Aladár Windischgrätz zde soustředil rozsáhlou knihovnu i rodinný archiv.

Kozel (zámek, NKP)
332 03 Štáhlavy 67
tel.: 377 969 040
e-mail: kozel@plzen.npu.cz
www.zamek-kozel.cz

Po požáru města roku 1712 na místě renesančního sídla vyrostl barokní zámek podle projektu Tomáše Hafeneckra pro Lažanské z Bukové. Interiéry zámku jsou historicky cenné především díky dochovaným původním barokním komnatám s malířskou výzdobou i rozsáhlé zámecké instalaci s barokním mobiliářem a unikátní kolekcí 13 barokních obrazů zobrazujících zámecké služebnictvo. U zámku byla obnovena barokní zahrada, na niž navazuje zámecký park, obklopený areálem někdejšího hospodářského dvora.

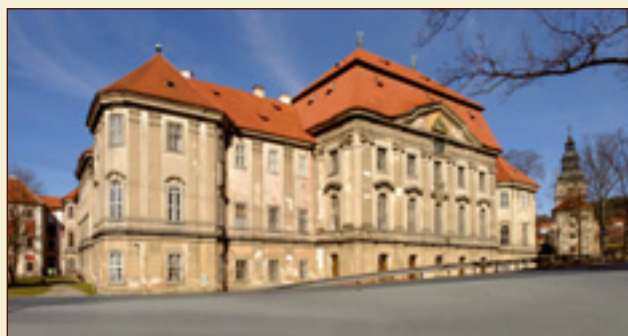
Nebílov (zámek)
332 04 Nezvěstice
tel.: 377 917 090
e-mail: nebilovy@plzen.npu.cz
www.zamek-nebilovy.cz

Nebílovský zámek je představitelem typické vídeňské barokní architektury. Autorem současné podoby zámku, dokončené před rokem 1720, byl pravděpodobně vídeňský dvorský architekt Johann Lucas von Hildebrandt. Nebílovský zámek je úzce spjat se jménem hraběte Adama Jindřicha ze Steinau, císařského generála a maršála Benátské republiky. Zámek později zakoupil rod Černínů. Unikátním architektonickým řešením jsou dvě podkovovitá křídla objektů předního a zadního zámku po stranách propojená arkádovými chodbami. Otevřeny veřejnosti jsou interiéry přední zámecké budovy a část pokojů a taneční sál zadního zámku.

Plasy (klášter, NKP)
Plzeňská 2
331 01 Plasy
tel.: 373 322 174
e-mail: plasy@plzen.npu.cz
www.klaster-plasy.cz

První panovnický cisterciácký klášter v Čechách založený roku 1144 knížetem Vladislavem II. V letech 1661–1785 byl velkolepě barokně přestavován podle plánů J. B. Matheye, J. B. Santiniho a K. I. Dientzenhoffer. Roku 1785 byl klášter zrušen Josefem II. a od roku 1826 se stal rezidencí kancléře Metternicha a jeho rodiny, kteří si zde zřídili rodinnou hrobku. Výjimečností plaského areálu je tzv. vodní systém, kdy bažinatý terén zpevnilo 5100 dubových kůlů zatlučených do země. Přes ně byl položen trámový rošt a teprve na něm vystavěno zdivo budov. Ochranu roštu proti hnilobě zajišťuje přivedená voda z několika pramenů, která zamezuje přístupu vzduchu ke dřevu.

Manětín (zámek, NKP)
331 62 Manětín
tel.: 373 392 283
e-mail: manetin@plzen.npu.cz
www.zamek-manetin.cz

Rabí (hrad, NKP)

342 01 Sušice

tel./fax: 376 596 235

e-mail: rabi@plzen.npu.cz

www.rabi.cz

Je největší hradní zříceninou v Čechách. Jádrem hradu, obytně obranná věž, vzniklo patrně na počátku 13. století. Předpokládá se, že jeho úkolem bylo chránit obchodní cestu spojující města Sušice a Horažďovice a bohatá rýžoviště zlata podél řeky Otavy. Když Rabí připadlo Půtovi II. Švihovskému z Rýzemberka, nechal hradní areál obehnat mohutnou obrannou zdí se systémem předsunutých dělových bašt. Hrad střídal majitele a v 18. století už značně poškozený přešel do majetku šlechtického rodu Lamberků. Lamberkové zříceninu v roce 1920 darovali Spolku pro zachování uměleckých, historických a přírodních památek v Horažďovicích. V této době začaly první záchranné práce.

Švihov (hrad, NKP)

340 12 Švihov

tel./fax: 376 393 378

e-mail: svihov@plzen.npu.cz

www.hradsvihov.cz

Vodní hrad Švihov tvoří jedinečný příklad pevnostní architektury svého druhu v plzeňském regionu. Založen byl během první poloviny 14. století a za Švihovských z Rýzemberka pak od roku 1480 velkolepě pozdně goticky přestavován. Kvalitní opevnění způsobilo, že se Švihov ocitl mezi hradmi, které měly být na příkaz císaře Ferdinanda III. z roku 1655 zbořeny. Naštěstí byla realizována pouze demolice části vnějšího opevnění. Hrad se však nacházel ve velmi špatném stavu a byl užíván pouze k hospodářským účelům, zvláště jako sýpka. Částečné rehabilitace se dočkal až ve 20. století, kdy v jeho druhé půli došlo ke zpřístupnění památkového objektu veřejnosti.

Velhartice (hrad, NKP)

341 42 Kolinec

tel.: 376 583 315, fax: 376 583 315

e-mail: velhartice@plzen.npu.cz

www.hradvelhartice.cz

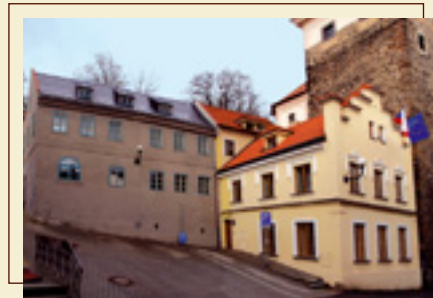
Gotický rodový hrad pánů z Velhartic, založený mezi roky 1290–1310, s naprosto unikátním kamenným mostem a pozdně renesančním zámeckým křídlem ze 17. století. Je krásnou ukázkou originálního českého hradu, ležícího na skalním ostrohu obtékaném říčkou Ostružnou. Stráně údolí říčky podtrhují impozantnost hradní stavby. Interiéry hradu i zámku přibližují filozofii života a způsoby trávení volného času našich předků od středověku po dobu pozdní renesance.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V LOKTI**

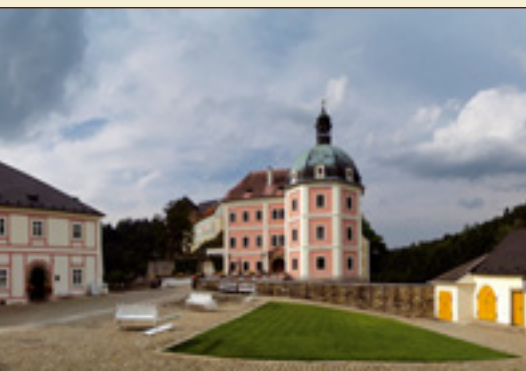
NPÚ, územní odborné pracoviště v Lokti
Kostelní 81
357 33 Loket
tel.: 352 684 796, fax: 352 684 814
e-mail: sekretariat@loket.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Lokti má působnost v **Karlovarském**

kraji. V jeho spádovém území se nachází 1 386 nemovitých památek, 6 památkových rezervací a 20 památkových zón. V přímé správě pracoviště jsou 4 státní památkové objekty, z nichž jsou 3 zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bečov nad Teplou (hrad, zámek, NKP)

364 64 Bečov nad Teplou
tel./fax: 353 999 394
e-mail: becov@loket.npu.cz
www.zamek-becov.cz

Zámecký a hradní areál v Bečově nad Teplou tvoří svým dochovaným gotickým hradem pánů z Oseka z počátku 14. století, upravovaným renesančním Pluhovským palácem a barokním zámek Questenberků z 18. století unikátní architektonický celek. V roce 1985 byl pod podlahou hradní kaple za dramatických okolností objeven reliquiář sv. Maura. Jde o unikátní románskou zlatnickou památku

z počátku 13. století, kterou odborníci řadí významem hned za korunnou klenotu. Zámecké interiéry ale nabízejí také například krásnou knihovnu, kapli sv. Petra a řadu dalších salonků.

Kynžvart (zámek, NKP)

354 91 Lázně Kynžvart
tel./fax: 354 691 269
e-mail: kynzvalt@loket.npu.cz
www.zamek-kynzvalt.eu

Rakouský státní kancléř Clemens W. L. kníže von Metternich-Winneburg (1773–1859) soustředil do svého kabinetu kuriozit a zámecké knihovny na zámku Kynžvart obrovské množství sbírkových předmětů. Mezi tisíce exponáty jsou například osobní předměty královny Marie Antoinetty, císařovny Marie Terezie, císaře Napoleona a mnoha dalších osobností, archeologické vykopávky z Pompejí, dvě staroegyptské mumie, desítky zbraní i nejstarší optické a měřicí přístroje či sbírka posledního chebského kata Karla Hussa. Numizmatická sbírka 11 000 mincí obsahuje i 2 000 vzácných mincí antických. Zámek Kynžvart byl zapsán na seznam Evropského dědictví.

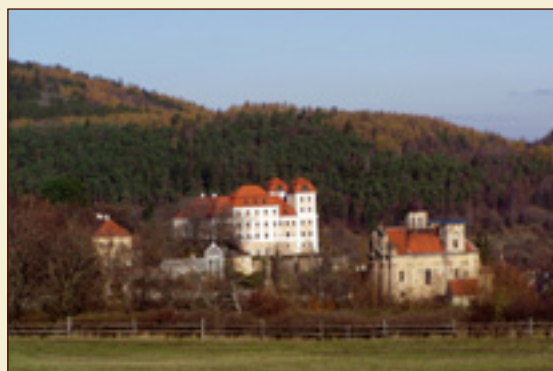

Valeč (zámek)

364 53 Valeč
tel.: 353 399 731
e-mail: valec@loket.npu.cz
Částečně zpřístupněno, park celoročně.

Zámek s částečně dochovaným unikátním barokním parkem s množstvím plastik z dílny Matyáše Bernarda Brauna, teatronem, iluzivními branami, letohrádkem a pozůstatky barokních kaskád. Součástí areálu je také barokní skvost – kostel a sloup Nejsvětější Trojice.

V současné době prochází celý areál rozsáhlou rekonstrukcí, park je však veřejnosti přístupný celoročně.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem
Masarykova 633
400 01 Ústí nad Labem
Doručovací adresa: P. O. Box. č. 11, 403 40 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800, fax: 472 704 888
e-mail: usti@usti.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Ústí nad Labem má působnost v **Ústeckém kraji**. V jeho spádovém území se nachází 3 558 nemovitých památek, 2 177 movitých památek, 9 památkových rezervací a 31 památkových zón.

V přímé správě pracoviště je 15 státních památkových objektů, z nichž je 11 zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Benešov nad Ploučnicí (zámek, NKP)

Zámecká 51
407 22 Benešov nad Ploučnicí
tel./fax: 412 586 795
e-mail: zamek.benesov@usti.npu.cz
www.zamek-benesov.cz

V Benešově nad Ploučnicí se dochoval velmi významný renesanční komplex dvou samostatných zámků – Horního a Dolního a farního kostela Narození Panny Marie.

Všechny tři stavby spojuje šlechtický rod Salhausenů. Po nezdařeném stavovském povstání v roce 1621 však také Salhausenové opustili Čechy a benešovské zámky získali noví majitelé. Nikdy už nebyly sídlem panství, čímž se vzácně vyhnuly módním přestavbám. Jedinečnou renesanční podobu obou zámeckých objektů citlivě doplňují zdejší expozice dobového nábytku, porcelánu, zbraní, obrazů a grafik i uměleckých řemesel, evokující život drobné šlechty na panském sídle v 16. až 17. století.

Duchcov (zámek, NKP)

Náměstí Republiky 9
419 01 Duchcov
tel.: 417 835 301, fax: 417 835 170
e-mail: zamek.duchcov@usti.npu.cz
www.zamek-duchcov.cz

V areálu zámku kdysi stál románský hrad Hrabišín. Na dvě období gotické výstavby navázala dvě období renesanční, od sulevické tvrze až po lobkovický zámek. Pražský arcibiskup Jan Bedřich z Valdštejna s architektem Jeanem Baptistou Matheyem zahájili několik etap barokní výstavby, kterou vyzdobil i slavný sochař českého baroka Matyáš Bernhard Braun. Nejvýznamnějším interiérem je Valdštejnský sál s galerií předků a freskou Václava Vavřince Reinera. Na zámku zemřel slavný Giacomo Casanova, který v Duchcově strávil jako hraběcí knihovník posledních 13 let života a napsal zde své světově proslulé Paměti.

Házmburk (hrad)

Purkrabská 2
411 17 Libochovice
tel: 606 175 052
e-mail: hrad.hazmburk@usti.npu.cz
www.hrad-hazmburk.cz

Hrad vybudovali kolem roku 1250 Lichtemburkové. V roce 1335 ho získal český král Jan Lucemburský, ale v zápětí jej prodal Zbyňku Zajícovi z Valdeka. Zajícové z Házmburka patřili zvláště ve 14. a 15. století k nejmocnějším rodům v království. Husité se hrad marně pokoušeli třikrát dobyt. Od konce 15. století však jeho význam pomalu upadal, zejména proto, že Zajícové přesídlili do svého nového renesančního zámku v Budyni nad Ohří. Hrad Házmburk drželi až do roku 1558, kdy ho již jako pustý prodali Lobkovicům. Od té doby hrad chátral a dnes jeho zašlou slávu připomíná pouze malebná zřícenina, která je významnou krajinnou dominantou. Bílá věž slouží jako rozhledna.

Jezeří (zámek)

435 43 Horní Jiřetín

tel./fax: 476 734 338

e-mail: zamek.jezeri@usti.npu.cz

www.zamek-jezeri.cz

částečně zpřístupněno

V roce 1623 získali konfiskované sídlo Lobkovicové. Až po roce 1696 dostal objekt charakteristický půdorys písmene H a definitivní podobu v roce 1713. Od konce 18. století rozvíjel kníže Josef František Maxmilián z Lobkovic a jeho syn Ferdinand významné kulturní tradice. Bylo zde v provozu zámecké divadlo, proslulosti dosáhla zámecká kapela, velký význam měla i hudební škola. V myslivně v podzámčí vyrůstal Christoph W. Gluck. Po únoru 1948 zámek sloužil armádě. Nakonec měl být zlikvidován z důvodů důlní činnosti, ale v roce 1987 byl zachráněn díky dobře organizované kampani a v současné době prochází postupnou obnovou.

Krásný Dvůr (zámek, NKP)

439 72 Krásný Dvůr 1

tel.: 415 210 004

e-mail: zamek.krasnydvur@usti.npu.cz

www.krasny-dvur.cz

Původně renesanční tvrz v letech 1720–1724 tehdejší majitel František Josef Černín přestavět ve stylu vrcholného baroka. Autorem projektu byl pražský architekt František Maxmilián Kaňka. Koncem 18. století založil Jan Rudolf Černín u zámku rozsáhlý anglický park podle projektu zahradního architekta Rudolfa Födische. Volné travnaté plochy parku oživuje množství romantických staveb – templ, kruhový chrámek, gloriety ve stylu Ludvíka XVI., obelisk, holandský statek, čínský pavilón, letohrádek, hrobka a další. Zajímavostí zámku je barokní obrazový soubor 42 psích portrétů od P. V. Bergera.

Libochovice (zámek, NKP)

411 17 Libochovice 1

tel.: 416 591 443, fax: 416 591 140,

e-mail: zamek.libochovice@usti.npu.cz

www.zamek-libochovice.cz

V roce 1676 koupil panství Gudakaru z Dietrichštejna, který nechal původní šternberský renesanční zámek v letech 1682–1690 barokně přestavět. Autorem architektonického návrhu byl proslulý italský stavitel Antonio della Porta. V roce 1685 byla u zámku založena okrasná zahrada podle francouzského vzoru, po roce 1853 došlo k rozšíření a úpravám do podoby přírodně krajinářského anglického parku. Mobiliiář zámku obsahuje sbírky vzácných gobelínů, skla, porcelánu a unikátní barokní kachlová kamna. Na výzdobě hlavního takzvaného Saturnova sálu se podílel i sochař Jan Brokof. Libochovice jsou rodištěm významného českého přírodovědce Jana Evangelisty Purkyně.

Most (kostel Nanebevzetí Panny Marie)

Kostelní 289

434 01 Most

tel./fax: 476 707 364

e-mail: kostel.most@usti.npu.cz

Poté, co byl během rozsáhlého požáru města v roce 1515 zničen původní kostel, zahájil stavitel Jörg z Maulbornu v roce 1517 výstavbu nového kostela podle plánů architekta Jakuba Heilmanna ze Schweinfurtu. Nový chrám s hranolovou věží v hlavním průčelí se stal stavitelským skvostem. V roce 1964 bylo rozhodnuto o likvidaci historického města Mostu z důvodů důlní činnosti. Zásluhou odborné veřejnosti však vydala vláda roku 1971 usnesení o záchraně kostela formou transferu. V roce 1975 byl unikátní přesun na místo vzdálené 841,1 m uskutečněn, ale veřejnosti byl zpřístupněn až roku 1988. V suterénu přiléhá k původní kryptě z let 1280–1325 moderní výstavní prostor Státní galerie výtvarného umění v Mostě.

Ploskovic (zámek, NKP)

411 42 Ploskovic

tel./fax: 416 749 092

e-mail: zamek.ploskovic@usti.npu.cz

www.zamek-ploskovic.cz

Současný zámek nechala vybudovat v letech 1720–1730 ve stylu vrcholného baroka princezna Anna Marie Františka Toskánská z rodu vévodů Sasko – Lauenburských. V roce 1805 přešlo panství do soukromého majetku toskánské větve Habsburků a od roku 1849 se stalo letním sídlem odstoupivšího rakouského císaře Ferdinanda I. Habsburského. Po jeho smrti se panství ujal císař František Josef I. Pokoje s vybavením z poloviny 19. století navozují atmosféru letních pobytů penzionovaného císařského páru. Raritou jsou umělé barokní vodní jeskyně tzv. grotty v suterénu zámku.

Říp (rotunda sv. Jiří, NKP)

411 87 Krabčice

tel: 724 663 757

e-mail: rotunda.rip@usti.npu.cz

Majitel: Římskokatolická církev

Správce: NPÚ-ÚOP v Ústí nad Labem

Říp je nej památnější českou horou a trvalým symbolem našich národních dějin. Na vrcholu kopce stojí o samotě románská rotunda, obnovená v roce 1126 na věčnou paměť vítězné bitvy knížete Soběslava I. proti římskému císaři Lotharovi u pohraničního Chlumce. Kaple je zasvěcená nejen patronu Přemyslovců sv. Jiří, ale i patronu země české sv. Vojtěchovi. Rotunda s polokruhovou apsidou a válcovou západní věží dovršuje a uzavírá vývoj podobných staveb v Čechách.

Velké Březno (zámek)

403 23 Velké Březno 63

tel./fax: 475 228 331

e-mail: zamek.velkebrezno@usti.npu.cz

www.zamek-vbrezno.cz

Roku 1841 získal Velké Březno hrabě Karel Chotek. V následujícím roce začal budovat nový zámek v podobě pozdně empírové vily. Zámek je jednou z nejmladších feudálních staveb v Čechách a byl v období po roce 1885 přestavěn v romantickém novorenesančním slohu. Hrabě Karel

Chotek zastával významné postavení v hospodářském i politickém životě monarchie a tradici rodiny Chotků, z níž pocházela rovněž Žofie, manželka následníka rakouského trůnu arcivévodě Františka Ferdinanda d'Este, kterou připomínají také interiéry prezentující poklidný život šlechtické rodiny na venkovském sídle na přelomu 19. a 20. století.

Zubrnice (soubor staveb lidové architektury)

403 24 Zubrnice 74

tel.: 475 228 267

e-mail: skanzen.zubrnice@usti.npu.cz

www.zubrnice.cz

Soubor lidové architektury v Zubrnících je nejmladším skanzenem v České republice. Jeho základem je stará vesnice, ležící v klínu kopců Českého středohoří. Pro muzejní účely jsou využívány nejhodnotnější stavby ve středu obce, které se průběžně doplňují o drobné přenášené objekty. Je zde komplex roubené zemědělské usedlosti s interiérovými a exteriérovými expozicemi včetně unikátní teplovzdušné sušárny na ovoce, vesnická škola, starý obchod nebo kostel sv. Maří Magdaleny. Nedaleko Zubrnice je malé nádraží s muzejní expozicí železniční dopravy.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V LIBERCI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Liberci
Jablonecká 23/642
460 01 Liberec 1
tel.: 485 222 411, fax: 485 222 420
e-mail: liberec@liberec.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Liberci má působnost v **Libereckém kraji**. V jeho spádovém území se nachází 2 246 nemovitých památek, 1 228 movitých památek, 8 památkových rezervací a 27 památkových zón. V přímé správě pracoviště je 8 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bezděz (hrad, NKP)

Bezděz čp. 3
472 01 Doksy
tel./fax: 487 873 131
723 774 904 (pokladna)
606 649 807 (kastelán)
e-mail: bezdez@liberec.npu.cz
www.hrad-bezdez.eu

Královský hrad Bezděz, založený roku 1264 Přemyslem Otakarem II., je jednou z našich nejvýznamnějších gotických památek. V 19. století hrad několikrát navštívil i slavný romantický spisovatel Karel Hynek Mácha, pro nějž se stal bohatým zdrojem inspirace. Interiéry hradu zahrnují například královský palác s unikátní kaplí a množstvím gotických architektonických detailů nebo purkrabský palác. Velká věž s rytířskou síní v nejvyšším podlaží poskytuje jedinečnou vyhlídku na široké okolí.

Frýdlant (hrad, zámek, NKP)

Zámecká 4001
464 01 Frýdlant v Čechách
tel.: 482 312 130, fax: 482 311 629
e-mail: frydlant@liberec.npu.cz
www.zamek-frydlant.cz

Původní hrad, rozšířený v 16. století o renesanční zámek, se stal po bitvě na Bílé hoře majetkem slavného vojevůdce Albrechta z Valdštejna. Posledními vlastníky byli Clam-Gallasové, kteří hrad již roku 1801 zpřístupnili veřejnosti. Frýdlant se tak stal nejstarším hradním muzeem ve střední Evropě. Přístupny jsou jak interiéry hradu (upomínky na Albrechta z Valdštejna, oděvy zámeckého služebnictva, rytířský sál, zbrojnice, sbírka dýmek), tak interiéry zámku (reprezentační místnosti, apartmá hraběte a hraběnky, dětský pokoj, koupelna, kuchyně s funkčním sporákem). Součástí prohlídky je rovněž renesanční zámecká kaple sv. Anny.

Grabštejn (hrad, NKP)

463 34 Hrádek nad Nisou
tel.: 482 724 301, fax: 482 724 208
e-mail: grabstejn@liberec.npu.cz
www.hrad-grabstejn.cz

Hrad Grabštejn byl založen ve 13. století. Později prošel četnými úpravami, které mu vtiskly ráz pohodlného zámeckého sídla. Veřejnosti byl hrad poprvé zpřístupněn v roce 1993, od té doby zde probíhá rozsáhlá rekonstrukce, která v současnosti spěje ke svému závěru. Interiéry zahrnují nejen například gotické hradní sklepení, ale i pokoje ve dvou patrech hradu vybavené převážně původním zařízením, jež sem bylo postupně navraceno z mnoha míst republiky. Klenotem prohlídky je renesanční kaple sv. Barbory s bohatou malířskou výzdobou ze 16. století.

Hrubý Rohozec (zámek, NKP)

511 01 Turnov
tel./fax: 481 321 012
e-mail: hrubyrohozec@liberec.npu.cz
www.hruby-rohozec.eu

Čtyřkřídlový zámek s dlouhou historií a bohatým stavebním vývojem. Mezi nejkrásnější prostory zámku patří knihovna s portrétní galerií majitelů a novogotická jídelna v podobě rytířského sálu se slavnostním rodovým porcelánovým servisem hrabat Des Foursů z porcelánky v Březové. Místnosti zámku představují aristokratické bydlení od renesance až po pokoje upravené do původní podoby podle historických fotografií z 30. let 20. století. Mezi nimi vedle soukromých pokojů zaujme také barokní kaple Nejsvětější Trojice. K zámku přiléhá nevelký anglický park.

Lemberk (zámek, NKP)

P. O. BOX 3
471 25 Jablonné v Podještědí
tel./fax: 487 762 305
e-mail: lemberk@liberec.npu.cz
www.zamek-lemberk.cz

Zámek Lemberk vznikl přestavbou středověkého hradu, na němž žila sv. Zdislava z Lemberka. Tu dodnes připomíná tzv. Zdislavina světnička, jež vznikla během barokní přestavby a kterou podle tradice oblíbená svěťice obývala. Působivou zajímavostí je štuková výzdoba nádvoří. Uvnitř zámku se největší pozornosti těší kaple, sál s vzácným kazetovým stropem s malovanými výjevy z Ezopových bajek, vrchnostenská kancelář s trezorem z počátku 19. století a černá kuchyně.

Sychrov (zámek, NKP)

463 44 Sychrov

tel.: 482 416 011, fax: 482 416 012

e-mail: sychrov@liberec.npu.cz

www.zamek-sychrov.cz

Novogotický zámek, který sloužil jako rezidence původem francouzského knížecího rodu Rohanů, skrývá pokoje uve-
dené do původní podoby z 2. poloviny
19. století a zařízené rodovým nábytkem, obrazy a dalšími doplňky. Většina
místností vyniká bohatou rezbářskou
výzdobou od Petra Buška. Zámek je
obklopen rozsáhlým anglickým parkem
s několika drobnými stavbami a množ-
stvím vzácných dřevin.

Trosky (hrad, NKP)

512 63 Rovensko pod Troskami

tel./fax: 481 313 925

e-mail: trosky@liberec.npu.cz

www.hrad-trosky.cz

Bizarní zřícenina gotického hradu, založe-
ného koncem 14. století pány z Varten-
berka, se stala jedním z hlavních symbolů
celého Českého ráje. Vybudování hradu
na dvou strmých čedičových skaliscích uči-
nilo z Trosek nedobytný hrad – dobýt se jej
nepodařilo ani husitům. Věž Baba, podob-
ně jako vyhlídka pod věží Panna, skýtají
jedinečné výhledy na široké okolí.

Zákupy (zámek, NKP)

Borská 1

471 23 Zákupy

tel./fax: 487 857 278

e-mail: zakupy@liberec.npu.cz

www.zamek-zakupy.cz

Rozlehlý zámek sloužil ve druhé polovině
19. století jako letní rezidence bývalého
rakouského císaře Ferdinanda I. Součástí
jeho interiérů jsou tak i apartmá císařské-
ho páru, jídelna či kaple, v níž se roku
1900 oženil následník rakouského trůnu
František Ferdinand d'Este s hraběnkou
Žofií Chotkovou. Všechny interiéry mají
luxusní zařízení a jsou vyzdobeny ná-
stropními malbami od Josefa Navrátila.
Raritou je zachovaný osobní výtah z roku
1870. V zámeckém příkopu je chován
medvěd brtník. K zámku přiléhá fran-
couzská zahrada a anglický park.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V JOSEFOVĚ**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Josefově
Okružní 418
551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 814 357
e-mail: josefov@josefov.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Josefově má působnost v **Královéhradeckém kraji**. V jeho spádovém území se nachází 3 018 nemovitých památek, 2 083 movitých památek, 7 památkových rezervací a 34 památkových zón. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Hrádek u Nechanic (zámek, NKP)

503 15 Nechanice
tel.: 495 441 244, fax: 495 442 010
e-mail: zamek.hradek@josefov.npu.cz
www.hradek-nechanice.cz

Zámek Hrádek u Nechanic byl postaven jako reprezentační a letní sídlo hraběcího rodu Harrachů v letech 1839–1857 Františkem Arnoštem hrabětem z Harrachu. Jako předloha pro stavbu romantického zámku posloužil projekt vypracovaný anglickým architektem Edwardem Bucktonem Lambem (1805–1869) ve stylu tudorské gotiky. Kromě vybavení interiérů, zhotovovaného v převážné

míře místními řemeslníky, byla na zámek svezena řada starožitností, a to zejména z Itálie a Rakouska. Často se jednalo o celé portály, stropy či kompletní vybavení celé místnosti. Na zámek navazuje krajinářský park s oborou a bažantnicí.

Hospital Kuks (NKP)

544 43 Kuks
tel./fax: 499 692 161
e-mail: hospital.kuks@josefov.npu.cz
www.hospital-kuks.cz

Jedinečný barokní komplex v údolí řeky Labe založený hrabětem F. A. Šporkem (1662–1738). Stavba Kuksu byla zahájena roku 1692 (G. B. Alliprandi). Byla vybudována lázeňská část při léčivých pramenech se zámekem na levém břehu a na pravém břehu byl postaven hospital s kostelem Nejsvětější Trojice a hraběcí hrobkou. Prostor před průčelím kostela a hospitalu zdobí sochy Ctností a Neřestí z dílny M. B. Brauna (1684–1738). V roce 1743 byl do hospitalu uveden řád milosrdných bratří, který se staral o staré a nemocné chovance podle stanov Šporkovy kukské nadace. Dodnes se z areálu dochoval hospital s barokní lékárnou, kostelem, kaplí, zahradou a s lapidáriem originálů plastik.

Náchod (zámek, NKP)

547 01 Náchod

tel.: 491 426 20, fax: 491 814 382

e-mail: zamek.nachod@josefov.npu.cz

www.zameknachod.cz

Na přelomu 16. a 17. století byl za vlády bohatého rodu Smiřických pozdně gotický hrad, založený Hronem z rodu Načeraticů v polovině 13. století, přestavěn na renesanční zámek. Za třicetileté války se majitelem Náchoda stal významný vojévůdce italský šlechtic Ottavio Piccolomini. V majetku tohoto rodu zůstal Náchod téměř do konce 18. století a v průběhu těchto 150 let prošel zámek rozsáhlými barokními a rokokovými přestavbami a úpravami exteriérů i interiérů, které mu daly víceméně dnešní podobu. Vzácností interiérů jsou soubory bruselských tapisérií nebo rozsáhlá sbírka zátiší. Bývalý hradní příkop obývají dva medvědi.

Ratibořice (zámek, NKP)

552 03 Česká Skalice

tel./fax: 491 452 123

e-mail:

zamek.ratiborice@josefov.npu.cz

www.zamekratiborice.cz

Zámek vystavěl v letech 1702 – 1708 kníže Lorenzo Piccolomini jako barokní sídlo italského typu. Vévodkyně Kateřina Zaháňská zámek upravila v období let 1825 – 1826 na své letní sídlo a poslední stavební úpravy provedli ve 2. polovině 19. století a začátkem 20. století majitelé z knížecího rodu Schaumburg-Lippe.

Interiéry zámku zahrnují reprezentační i soukromé pokoje stylově zařízené do období vévodkyně Zaháňské i posledních majitelů. Zajímavostí sbírek jsou např. předměty z produkce porcelánky v Kodani a soubor portrétů příslušníků dánské královské rodiny a dalších spřízněných rodů posledních majitelů. Zámek spolu se svým okolím je známý z díla Boženy Němcové Babička.

Opočno (zámek, NKP)

Trčkově náměstí 1

517 73 Opočno

tel.: 494 668 216,

fax: 494 667 802

e-mail:

zamek.opocno@josefov.npu.cz

www.zamek-opocno.cz

Renesanční zámek nad údolím Zlatého potoka stavěl český šlechtický rod Trčků z Lípy v průběhu 2. poloviny 16. století. Velkorysost koncepce a značný rodový majetek byly předpokladem k výstavbě rozsáhlého areálu. Pro Colloredo-Mannsfeldy se

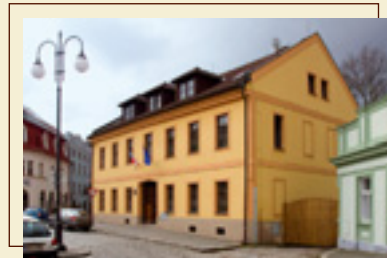
stala potřeba reprezentace hlavní silou pro velkorysé úpravy interiérů, hospodářsky využívané údolí nahradil nově založený přírodně krajinářský park s romantickými stavbami. Mezi nejatraktivnější části zámeckých sbírek patří skvělá kolekce zbraní čítající a obrazárna s díly benátských a neapolských mistrů 16. až 18. století.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V PARDUBICÍCH**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Pardubicích
Zámek 4
531 16 Pardubice
tel.: 466 797 711
e-mail: info@pardubice.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Pardubicích má působnost v **Pardubickém kraji**. V jeho spádovém území se nachází 2 103 nemovitých památek, 1 698 movitých památek, 5 památkových rezervací a 23 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán zámek v Litomyšli. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Kunětická hora (hrad, NKP)

533 52 Staré Hradiště
tel./fax: 466 415 428
e-mail: kunetickahora@pardubice.npu.cz
www.hrad-kunetickahora.cz

Kunětická hora je charakteristickou dominantou východočeského Polabí. Nejstarší hradní stavba na vrcholu Kunětické hory je zařazována do 2. poloviny 14. století. Roku 1491 přechází hrad do majetku Pernštejnů, za nichž dochází k zásadní přestavbě hradního komplexu v pozdně gotickém a renesančním duchu. Vzniká mohutný dvouvěžový hrad s mimořádně rozvinutým systémem opevnění. Na konci třicetileté války byl hrad silně poničen švédskými vojsky a začal rychle podléhat zkáze. Až na počátku 20. století započaly první záchranné práce Muzejního spolku v Pardubicích podle projektu architekta Dušana Jurkoviče.

Litice (hrad)

564 01 Žamberk
tel.: 465 320 627
e-mail: litice@pardubice.npu.cz
www.hrad-litice.cz

Hrad Litice byl založen západočeským rodem Drslaviců koncem 13. století v době kolonizace kraje. Původní gotický hrad byl přestavěn Jiřím z Poděbrad v letech 1450–1468 na jeden z nejmocnějších hradů té doby. Nejdůležitější částí přestavby bylo vybudování opevnění předhradí, tzv. dolního hradu, věže a vstupní brány. Od roku 1495 byl hrad v držení Pernštejnů a od roku 1562 pánů z Bubna, za nichž zcela zpustl. Hrad přestal být trvale obýván od poloviny 17. století. Dnes je prezentován jako ukázka pozdně gotického fortifikačního stavitelství a mimo jiné nabízí také jedinečný výhled na krajinu v podhůří Orlických hor.

Litomyšl (zámek, NKP, UNESCO)

570 01 Litomyšl

tel.: 461 615 067

e-mail: litomysl@pardubice.npu.cz

www.zamek-litomysl.cz

Zámek postavený v letech 1568–1581 Vratislavem z Pernštejna u příležitosti jeho sňatku s první dámou královny Španělkou Marií Manrique de Lara podle návrhů císařských stavitelů G. B. Aostallise a U. Aostallise ve stylu vrcholné rene-

sance. Barokními úpravami prošel zámek i jeho okolí za Trauttmansdorffů. Na konci 18. století zde bylo zbudováno zámecké divadlo, které dnes patří k nejstarším památkám tohoto druhu v Evropě. Za vlády hraběte Valdštejna-Wartenberga žila v Litomyšli rodina sládka Františka Smetany. Jeho syn, světově známý skladatel Bedřich Smetana, zde trávil své první roky dětství. Komplex zámku a historického centra města byl zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Slatiňany (zámek, NKP)

538 21 Slatiňany

tel.: 469 681 112, fax: 469 682 384

e-mail: slatinany@pardubice.npu.cz

www.zamek.slatinany.cz

Patrový trojkřídový zámek byl postaven pro bohatého pražského měšťana Bohuslava Mazance z Frymburka. Roku 1757 získali Slatiňany Auerperkové, kteří vlastnili zámek až do 2. světové války a upravili zámek do dnešní romantické novogotické podoby. Park z počátku 19. století se může pochlubit druhou nejbohatší sbírkou

dřevin východních Čech. Koncem 19. století se součástí zámeckého areálu stala stavba hřebčína. V zámku bylo zřízeno v letech 1950–1952 hipologické muzeum podle plánů prof. Františka Bílka a ve výběhu v zámeckém parku je dodnes možné obdivovat jedinečného koně Převalského a v hřebčíně překrásné starokladrubské koně.

Vysočina (soubor lidových staveb)

Expoziční celky: Veselý Kopec, Svobodné Hamry, Betlém Hlinsko
Příčná 350

539 01 Hlinsko

tel./fax: 469 326 415

e-mail: slsvysocina@pardubice.npu.cz

www.vesely-kopec.eu

Soubor lidových staveb Vysočina je jedinou rozsáhlejší expozicí lidového stavitelství ve východních Čechách. Jednotlivé expoziční celky Veselý Kopec, Svobodné Hamry a památková rezervace Betlém v Hlinsku se nalézají v několika osadách obce Vysočina a ve městě

Hlinsku. Expozice na Veselém Kopcí dokladuje život a způsob hospodaření drobných zemědělců od poloviny 19. století do 50. let 20. století. Osada Svobodné Hamry připomíná zaniklou železářskou výrobu a hamr je napojen na mlýnice s ukázkou zařízení na výrobu jáhel a krup. Betlém Hlinsko je jedinečným urbanistickým celkem roubených domků drobných řemeslníků ve středu města.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V TELČI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Telči
Slavatovská 98
588 56 Telč
tel.: 567 213 116, tel./fax: 567 243 655
e-mail: sekretariat@telc.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Telči má působnost v **kraji Vysočina**. V jeho spádovém území se nachází 3 032 nemovitých památek, 2 044 movitých památek, 6 památkových rezervací a 28 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO jsou zapsány: Telč – historické jádro města, Zelená hora – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého, Třebíč – soubor židovské čtvrti, židovského hřbitova a baziliky sv. Prokopa.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Jaroměřice nad Rokytnou (zámek, NKP)

náměstí Míru 1

675 51 Jaroměřice nad Rokytnou

tel./fax: 568 440 237

e-mail: jaromerice@telc.npu.cz

www.zamek-jaromerice.cz

Barokní komplex zámku v Jaroměřicích patří k nejmo-
hutnějším zámeckým stavbám 1. poloviny 18. století u nás
i v Evropě. Původní středověká tvrz byla na konci 16. století
přestavěna na renesanční zámek, který pozdější vlastníci
z rodu Questenberků dali přebudovat do barokní podoby.

Autorem projektu přestavby byl architekt Jakub Prandtauer. Současně s přestavbou vznikl u zámku parter ve francouzském stylu, na který později navázal krajinářsky volnější anglický park. Zámecké interiéry jsou rekonstrukcí barokního životního stylu a bydlení v 19. století. Zajímavostí jsou například římské lázně a sala terrena.

Lipnice (hrad, NKP)

582 32 Lipnice nad Sázavou

tel.: 569 486 189

e-mail: lipnice@telc.npu.cz

www.hrad-lipnice.cz

Mohutný hrad, založený pány z Lichtemburků, je datován na počátek 14. století. Hrad charakterizují dva rozsáhlé hradní paláce a monumentální obytné věže, zastřešený Samson a torzo obranné Velké věže. Jeho interiéry, navzdory požáru v 19. století, který zničil téměř celé vnitřní vybavení, nabízejí množství působivých zážitků. V mohutných hradních sklepích se nachází bývalá hodovní síň pánů z Lipé, v prvním patře věže Samson pozdně gotická soudní síň. Skvostem hradní architektury je kaple sv. Vavřince z 1. čtvrtiny 14. století. V jejím interiéru se dochovaly cenné figurální klenební konzoly z 1. poloviny 14. století.

Náměšť nad Oslavou (zámek, NKP)

Zámek 1

675 71 Náměšť nad Oslavou

tel./fax: 568 620 319

e-mail: namest@telc.npu.cz

www.zamek-namest.cz

Stavba zámku vznikla v letech 1565–1578 za vlády Žerotínů a byla inspirována italskou renesancí. Vnější podoba zámku zůstala nenarušena a úpravami prošly především interiéry.

Werdenberkové v 70. letech 17. století vybudovali prostory dnešní zámecké kaple a knihovny, kterou sem umístili v 60. letech 18. století Haugwitzové, poslední soukromí majitelé. V roce 1946 byl zámek adaptován na letní sídlo prezidenta Beneše, jehož pracovna je součástí expozice. Z mobiliáře zámku je unikátní zejména rozsáhlá sbírka závěsných kobereců z doby od poloviny 16. do poloviny 19. století, z nichž mezi nejvýznamnější patří renesanční tapiserie.

Telč (zámek, NKP, UNESCO)

náměstí Zachariáše z Hradce 1

588 56 Telč

tel.: 567 243 943

e-mail: telc@telc.npu.cz

www.zamek-telc.cz

Renesanční zámek vznikl v několika etapách přestavbou gotického hradu z 2. poloviny 14. století pod vedením stavitelských mistrů Leopolda Esterreichera, Antonína Vlacha a posléze Baltazara Maggiho z Arogna. Jedinečnost architektury korunují interiéry z období přestavby hradu na reprezentační renesanční sídlo iniciované Zachariášem z Hradce. Nejvýznamnější je výzdoba slavnostního Zlatého, Modrého a Rytířského sálu s kazetovým, bohatě vyřezávaným dřevěným stropem. Komplex zámku a historického centra města byl zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zelená hora

(památkový areál, NKP, UNESCO)

591 02 Žďár nad Sázavou

tel.: 566 622 855,

fax: 566 642 810

e-mail: zel.hora@telc.npu.cz

www.zelena-hora.eu

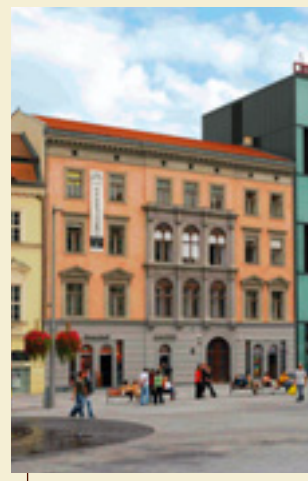
Impozantní sakrální stavba leží na návrší východně od bývalého cisterciáckého kláštera u Žďáru nad Sázavou. Podnět k výstavbě dal opat kláštera Václav Vejmluva, jenž oslovil jednoho z nejlepších architektů tehdejší doby na našem území – Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Vznikla unikátní stavba na půdorysu ve tvaru pěticípé hvězdy ve stylu barokní gotiky, která je cele prostoupena symboly souvisejícími s osobou Jana Nepomuckého. Jedinečný je také mobiliář. Areál kostela byl zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V BRNĚ**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Brně
nám. Svobody 8
601 54 Brno
tel.: 542 536 111, fax: 542 210 536
e-mail: reditel@brno.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Brně má působnost v **Jihomoravském kraji**.

V jeho spádovém území se nachází: 4 263 nemovitých památek, 5 520 movitých památek, 9 památkových rezervací a 24 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán Lednicko-Valtický areál s Janovým Hradem a vila Tugendhat v Brně. V přímé správě pracoviště je 14 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bítov (hrad, NKP)

671 07 Uherčice
tel.: 515 294 736, fax: 515 294 018
e-mail: bitov@brno.npu.cz
www.hradbitov.cz

Středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí byl založen na počátku 13. století a nese stopy mnoha přestaveb. Poslední z poloviny 19. století vtiskla novogotickou podobu zejména interiérum. Nachází se zde sbírka rakouského romantického malířství, zbrojnice, největší evropská sbírka preparovaných psů a soukromá ZOO.

Bučovice (zámek, NKP)

685 01 Bučovice
tel.: 517 383 135, fax: 517 383 831
e-mail: bucovice@brno.npu.cz
www.bucovice-zamek.cz

Perla moravské renesanční architektury, čtyřkřídlový arkádový zámek z poloviny 16. století v přízemí s umělecky náročně pojednanou výzdobou se štukovými a malovanými ornamenty a freskami. Raně barokní kašna na nádvoří pochází z dílny vídeňského císařského okruhu. Dále je zde pravidelná francouzská zahrada se štěpnicí.

Kunštát (zámek, NKP)

679 72 Kunštát na Moravě
tel.: 516 462 062
e-mail: kunstat@brno.npu.cz
www.zamek-kunstat.eu

Nejstarší středověký šlechtický hrad na Moravě z počátku 13. století s viditelnými fragmenty nejstarší stavby i pozdějších přestaveb ze 17. a 19. století je obklopen rozsáhlým anglickým parkem ze 17. století. V polovině 15. století rodové sídlo pozdějšího českého krále Jiřího z Kunštátu a Poděbrad. Nejzajímavější jsou zařízené historické interiéry, kaple s bohatou výzdobou.

Lednice (zámek, NKP, UNESCO)

Zámek 1

691 44 Lednice na Moravě

tel.: 519 340 128, fax: 519 340 210

e-mail: lednice@brno.npu.cz

www.zamek-lednice.com

Zámek zasazený do rámce francouzské zahrady s unikátním skleníkem je obklopen rozsáhlým krajinářským parkem. Dnešní podoba zámku je výsledkem přestavby z let 1846–1858 v duchu anglické gotiky. Dochovaná barokní jízdná je dílem J. B. Fischera z Erlachu. Interiéry zámku jsou bohatě vybaveny autentickým dobovým nábytkem. Lednicko-valtický areál byl zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Janův Hrad (hrad, UNESCO)

viz. Státní zámek Lednice

Zámek 1691 44

Lednice na Moravě

tel.: 519 355 134

e-mail: lednice@brno.npu.cz

www.zamek-lednice.com

Romantická novogotická stavba na způsob ruiny středověkého hradu byla vystavěna na začátku 19. století a nachází se na okraji anglického parku zámku Lednice v blízkosti obory, na místě ze tří stran obtékaném řekou. Hrad je přístupný pěšky, na kole nebo lodí po rameni řeky Dyje.

Lysice (zámek, NKP)

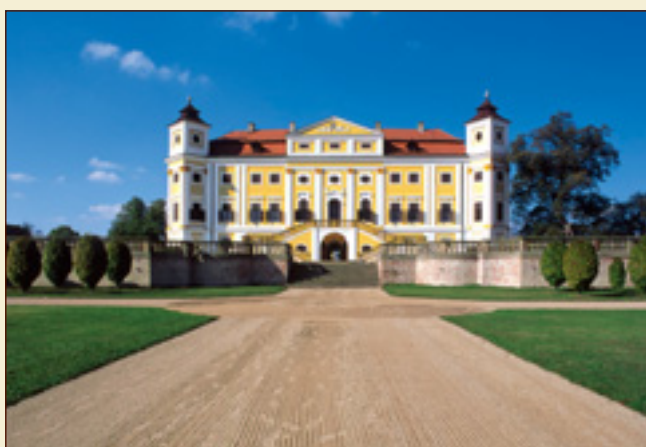
679 71 Lysice

tel.: 516 472 235, fax: 516 472 752

e-mail: lysice@brno.npu.cz

www.zameklysice.cz

Renesanční šlechtický zámek s rozsáhlou barokní a klasicistní úpravou. Najdete zde bohatě vybavené interiéry s exotickými předměty, unikátní sbírku malovaných střeleckých terčů, připomínku pobytu rakouské spisovatelky Marie Ebner von Eschenbach, rozené Dubské. Dále malebnou zahradu a park s dřevěnou sloupovou kolonádou, oranžerií a fíkovnou.

Milotice (zámek, NKP)

696 05 Milotice u Kyjova

tel.: 518 619 643, fax: 518 619 660

e-mail: milotice@brno.npu.cz

www.zamekmilotice.cz

Gesamtkunstwerk barokního umění. Čtyřkřídlá budova s předzámčím, zahradou, rozsáhlým anglickým parkem a s bohatou sochařskou výzdobou je reprezentantem venkovského aristokratického bydlení, jehož bohaté interiéry, zejména sál předků, vyzdobili rakouští a italští umělci. V zámecké oranžerii je expozice barokního sochařství.

Pernštejn (hrad, NKP)

592 62 Nedvědice

tel.: 566 566 101, fax: 566 565 101

e-mail: pernstejn@brno.npu.cz

Mimořádně zachovalý středověký hradní areál, neúspěšně dobývaný švédskými vojsky za třicetileté války. Fyzicky náročnější prohlídka členitého hradu umožňuje sledovat vývoj od gotické pevnosti, přes renesanční palác, barokní a klasicistní interiéry až po romantismus 19. století. Jediněčně využití místního bílého mramoru jako stavebního kamene.

Rájec nad Svitavou (zámek, NKP)

679 02 Rájec-Jestřebí

tel.: 516 432 013

e-mail: rajec@brno.npu.cz

www.zamekrajec.cz

Pozdně barokní architektura francouzského typu se zahradami a rozsáhlým anglickým parkem. Noblesně vyzdobené a zařízené rodové sídlo se pyšní ucelenou sbírkou barokního malířství a grafik stejně jako rozsáhlou empírovou knihovnou. Zámecké zahradnictví se proslavilo jednou z druhově nejpočetnějších sbírek kamélií v Evropě.

Uherčice (zámek, NKP)

671 07 Uherčice

tel.: 515 298 396

e-mail: uhercice@brno.npu.cz

www.zamek-uhercice.cz

Rozsáhlý renesanční areál zámku se zahradami a anglickým parkem, přestavovaný ve stylu baroka významnými italskými architekty a umělci. Zámek ležící na samé hranici s Rakouskem a odsouzený v pásmu železné opony k zániku prochází postupnou a náročnou obnovou, kterou mají možnost návštěvníci sledovat takřka „v přímém přenosu“.

Valtice (zámek, NKP, UNESCO)

691 42 Zámek Valtice

tel.: 519 352 423, fax: 519 352 680

e-mail: valtice@brno.npu.cz

www.zamek-valtice.cz

Zámek byl od roku 1560 až do roku 1945 hlavním rezidenčním sídlem Liechtensteinů a na jeho architektonické podobě se po staletí podíleli nejlepší italské, rakouští i moravští umělci. Zámecké interiéry byly přístupné návštěvníkům už od 19. století, vždy v době, kdy majitelé pobývali mimo rezidenci. Lednicko-valtický areál byl zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Veveří (hrad)

664 71 Veverská Bítýška
tel.: 549 420 164
e-mail: veveri@brno.npu.cz
www.veveri.cz

Zeměpanský hrad vybudovaný před polovinou 13. století prožíval největší slávu ve 14. století, kdy byl jedním ze sídel moravských markrabat z rodu Lucemburků. Na začátku 20. století zde pobýval i příští britský premiér Winston Churchill. Hrad ležící uprostřed lesů nedaleko Brna se majestátně tyčí nad vodní plochou přehradní nádrže s výletní lodní dopravou.

Vranov nad Dyjí (zámek, NKP)

671 03 Vranov nad Dyjí
tel.: 515 296 215, fax: 515 282 080
e-mail: vranov@brno.npu.cz
www.zamekvranov.cz

Původně zde na skále nad řekou Dyjí stál středověký královský hrad. Dnešnímu baroknímu zámku obklopenému přírodním parkem dominuje impozantní oválná architektura sálu předků, který pro rod Althannů vystavěl J. B. Fischer z Erlachu a freskami vyzdobil J. M. Rotmayr. Reprezentativní, bohatě zdobené interiéry dokumentují šlechtické bydlení 18. a 19. století.

Nový Hrádek (zřícenina, NKP)

viz Státní zámek Vranov nad Dyjí
671 03 Vranov nad Dyjí
tel.: 515 296 215, fax: 515 282 080
e-mail: vranov@brno.npu.cz
www.novyhradek.net

Areál dnešní zříceniny situovaný v zalesněné členité krajině nad řekou Dyjí je tvořen dvěma hrady – gotickým s obytným palácem a předním hradem, který se vyvinul z předsunutého opevnění. Mezníkem ve vývoji byla třicetiletá válka, během níž byl dobyt Švédy a pobořen. Od začátku 19. století sloužil jako letní útočiště šlechty při lovech.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ
V OLOMOUCI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Olomouci
Horní náměstí 25
771 11 Olomouc
tel.: 585 204 111, fax: 585 229189
e-mail: sekretariat@olomouc.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Olomouci má působnost v **Olomouckém kraji**.

V jeho spádovém území se nachází 2 199 nemovitých památek, 2 803 movitých památek, 3 památkové rezervace a 24 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bouzov (hrad, NKP)

783 25 Bouzov 8
tel.: 585 346 202, fax: 585 346 201
e-mail: bouzov@olomouc.npu.cz
www.hrad-bouzov.cz

Na kopci nad městečkem Bouzov se vypíná mohutný pozdně romantický hrad stejného názvu. První zmínka o Bouzovu pochází z roku 1317, tehdy je Búz z Búzova jmenován jako vlastník tohoto panství. Majitelé hradu se střídali poměrně často, mezi ty nejvýznamnější patřili například markrabě Jošt nebo český král Jiří z Poděbrad. Od roku 1696 jsou osudy hradu spojeny s Řádem německých rytířů. Byl to právě velmistr řádu arcivévoda Evžen Habsburský, který se zasloužil o radikální přestavbu Bouzova v letech 1895–1910 podle projektu architekta Georga Josefa Hauberssiera do své dnešní romantické podoby.

Jánský Vrch (zámek, NKP)

790 70 Javorník
tel.: 584 440 286
e-mail: janskyvrch@olomouc.npu.cz
www.janskyvrch.cz

Původní gotický hrad přestavěli vratislavští biskupové na přelomu 15. a 16. století v renesanční zámek. Ten pak drželi až do roku 1945. Za uměnímilovného biskupa hraběte Gottharda F. Schaffgotsche se

zámek stal střediskem hudební kultury. Od roku 1769 tu působil slavný skladatel Karel Ditters z Dittersdorfu, který na Janském vrchu vytvořil proslulou zámeckou kapelu. Objekt získal svou dnešní podobu na konci 18. a začátku 19. století. Zámek skrývá vzácné umělecké sbírky a mobiliář. Pozoruhodná je místní sbírka starých dýmek a expozice hudebních tradic Jesenicka.

Příkazy (soubor staveb lidové architektury)

783 33 Příkazy 54

tel.: 585 967 310

e-mail: prikazy@olomouc.npu.cz

www.hanackeskanzen.cz

Soubor staveb lidové architektury v Příkazích (obecně nazývaný „Hanácké skanzen“) tvoří památkově chráněná usedlost č. p. 54 s tzv. špaletovou stodolou v zahradě a několik přilehlých zahrad, v nichž jsou umístěny další 3 stodoly, rovněž památkově chráněné. Všechny stavby pocházejí z 19. století a dokladují místní tradiční architekturu a péči o ni. Bohatý mobiliář skanzenu umožňuje přiblížení mnoha stránek života na Hané, zejména v období přelomu 19. a 20. století. Obytné části usedlostí představují tradiční předměty a vybavení.

Šternberk (hrad, NKP)

Horní náměstí 6

785 01 Šternberk

tel.: 585 012 935, fax: 585 012 671

e-mail: sternberk@olomouc.npu.cz

www.hrad-sternberk.cz

Původně gotický hrad založil ve 2. polovině 13. století Zdeslav ze Šternberka. Za třicetileté války byl však těžce poškozen a zkázu dokončil požár v roce 1678. Na konci 17. století získali Šternberk Liechtensteinové, kteří jej v roce 1886 nechali v romantickém duchu přestavět podle projektu architekta K. Kaisera. Takřka zříceninu proměnil na reprezentativní sídlo, kde mohli Liechtenštejnové prezentovat své bohaté umělecké a lovecké sbírky. V interiérech je pozoruhodná sbírka střeoevropského gotického sochařství a malířství v hradní kapli, soubor renesančních kachlových kamen a kožených tapet.

Velké Losiny (zámek, NKP)

788 15 Velké Losiny 268

tel.: 583 248 380

e-mail: velkelosiny@olomouc.npu.cz

www.losiny-zamek.cz

Velkolosinský renesanční zámek byl vybudovaný ve 2. polovině 16. století a na počátku 17. století v podhůří Jeseníků. Spjat je především s významným šlechtickým rodem Žerotínů. Opravdovým klenotem mezi zámeckými místnostmi je rytířský sál se stropem z malovaných kazet, třímetrovými kamny z roku 1589, pozoruhodným renesančním příborníkem a vzácnými koženými tapetami. Významnou součástí interiéru je také knihovna zámku a obrazová galerie. Neblaze proslulá jsou 80. léta 17. století na velkolosinském zámku, spojená s čarodějnickými procesy na Moravě.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVİŠTĚ
V KROMĚŘÍŽI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Kroměříži
Sněmovní náměstí 1
767 01 Kroměříž
tel. 573 301 411, fax: 573 301 419
e-mail: prijmeni@kromeriz.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Kroměříži má působnost ve **Zlínském kraji**. V jeho spádovém území se nachází 1 432 nemovitých památek, 1 356 movitých památek, 4 památkové rezervace a 17 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Buchlov (hrad, NKP)

Polesí 418
687 08 Buchlovice
tel.: 572 595 161
e-mail: buchlov@kromeriz.npu.cz
www.hrad-buchlov.cz

Počátky hradu Buchlov, založeného českým králem, se datují do 1. poloviny 13. století. Královský hrad byl často dáván do zástavy šlechtickým rodům a roku 1511 přechází definitivně do soukromého držení. K jeho majitelům patřily moravské rody pánů ze Žerotína, ze Zástřizl a z Petřvaldu. Na Buchlově probíhaly stavební úpravy ještě v duchu renesance a baroka, ale po výstavbě buchlovického zámku nebyl hrad trvale obýván. Roku 1800 získali panství Berchtoldové, kteří v jeho prostorách umístili své cenné a rozsáhlé sbírky a zpřístupnili je veřejnosti.

Buchlovice (zámek, NKP)

nám. Svobody 13
687 08 Buchlovice
tel.: 572 434 240, fax: 572 434 244
e-mail: buchlovice@kromeriz.npu.cz
www.zamek-buchlovice.cz

Zámek Buchlovice je ukázkou nejčistšího příkladu italské barokní vily ve střeoevropském prostoru. Stavbu zámku zahájil těsně před rokem 1700 Jan Dětřich Petřvaldský s úmyslem věnovat jej své italské manželce. Mezinárodní lesk zámku dodala později, roku 1908 za hraběte Leopolda Berchtolda, rakousko-uherského diplomata, schůzka ruského a rakousko-uherského ministra zahraničních věcí k politickému rozdělení sfér vlivu na Balkáně a k následné anexi Bosny a Hercegoviny rakouskou armádou. Hrabě Berchtold v roce 1912 přestavěl zámek v reprezentativní sídlo s rozlehlou zahradou.

Kroměříž (arcibiskupský zámek a zahrady, NKP, UNESCO)

Sněmovní náměstí 1

767 01 Kroměříž

tel.: 573 502 515, fax: 573 339 218

e-mail: azz@kromeriz.npu.cz

www.azz.cz

Z rozhodnutí biskupa Karla II. z Lichtensteina-Kastelkorna byl v Kroměříži do konce 17. století vybudován honosný raně barokní arcibiskupský palác. Součástí plánů bylo vybudování také Květné zahrady, tzv. Libosadu, která je dílem autorů architektury zámku F. Luccheseho a G. P. Tencally. Přímo na zámek navazuje Podzámecká zahrada s úpravou z 19. století. Komplex zahrad a zámku v Kroměříži byl zapsán na Seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO. Unikátní je obrazová sbírka zámku, jejíž nejvýznačnějším exponátem je obraz Apollon a Marsyas od Tiziana Vecelliho.

Vizovice (zámek, NKP)

Palackého 376

763 12 Vizovice

tel.: 577 452 762

e-mail:

vizovice@kromeriz.npu.cz

www.zamek-vizyperlink.cz

Pozdně barokní zámek ve Vizovicích nechal vystavět na místě bývalého cisterciáckého kláštera z roku 1261 olomoucký kanovník a pozdější královéhradecký biskup Heřman Hannibal z Blümegeu v polovině 18. století podle plánů architekta Františka Antonína Grimma v tehdy moderním francouzském barokním stylu. Zcela mimořádná je obrazová sbírka, založená stavitelem vizovického zámku a doplňovaná také rodem Stillfriedů během 19. století a 1. poloviny 20. století. K budově patří také francouzská zahrada založená současně se zámkem.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V OSTRAVĚ**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Ostravě
Korejská 12,
702 00 Ostrava – Přívoz
tel.: 595 133 911, fax: 595 133 900
e-mail: ostrava@ostrava.npu.cz
www.npu.cz

Územní odborné pracoviště (ÚOP) v Ostravě má působnost v **Moravskoslezském kraji**. V jeho spádovém území se nachází 2 045 nemovitých památek, 2 097 movitých památek, 6 památkových rezervací a 24 památkových zón. V přímé správě pracoviště jsou 3 státní památkové objekty zpřístupněné veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Hradec nad Moravicí (zámek, NKP)

Městečko 2
747 41 Hradec nad Moravicí
tel./fax: 553 783 485
e-mail: hradechnadmoravici@ostrava.npu.cz
www.zamek-hradec.cz

Zámecký areál v Hradci nad Moravicí se skládá se ze tří samostatných částí – reprezentativního Bílého zámku, hranolové Bílé věže a novogotického Červeného zámku, vše je obklopeno 60 ha parkem. Původně býval sídlem českých králů, později opavských knížat, od roku 1585 několika aristokratických rodů, například mezi lety 1778 až 1945 Lichnovských z Voštic a Werdenbergu. Zámek byl na přelomu 18. a 19. století upraven do empírového slohu a během 19. století prošel několika historizujícími úpravami. Novogotická budova Červeného zámku byla postavena v poslední čtvrtině 19. století.

Raduň (zámek)

Zámecká 67
747 61 Raduň
tel./fax: 553 796 119
e-mail: radun@ostrava.npu.cz
www.zamek-hradec.cz

V těsné blízkosti Opavy leží malá obec Raduň se zámeckým areálem. Klasicistní zámek, kdysi renesančního sídla Tvorkovských z Kravař, doprovázejí dnes empírový úřednický dům, sýpka, ovčín a romantická kulisa novogotické hradební zdi s terasami – to vše obklopeno přírodně-krajinářským parkem. Vybraně zařízené sídlo hrabat Larisch-Mönnichů a přičlenivších se knížat Blücherů z Wahlstattu po léta nabízelo veškerý luxus reprezentačního aristokratického domu k letnímu pobytu na venkově, včetně oranžerie a přilehlé okrasná zahrada s citrusy a cizokrajnými rostlinami a také výjimečnou kolekci sukulentů.

Důl Michal (technická NKP)

Čs. armády 95/413
715 01 Ostrava – Michálkovice
tel.: 596 231 160, fax: 596 628 459
e-mail: dulmichal@ostrava.npu.cz
www.dul-michal.cz

Důl Michal je bývalý kamenouhelný důl s jedinečnou kolekcí původních stacionárních elektrických strojů z doby přestavby z počátku 20. století. Po ukončení provozu bylo záměrem zachovat celý areál v jeho původní podobě tak, jako by lidé, kteří zde pracovali, právě odešli a zanechali vše na svém místě. Areál, jenž se nachází ve stavu přestavby z let 1912 až 1915 podle projektu architekta Františka Fialy, je navržen pro zápis do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

6. HOSPODAŘENÍ NPÚ

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2008 po zdanění v tis.Kč

Pracoviště	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Ústřední pracoviště	31,70	87,43	119,13
Praha	-231,44	0,00	-231,44
Střední Čechy	2 302,13	33,90	2 336,03
České Budějovice	2 400,05	79,28	2 479,33
Plzeň	-2 319,46	341,32	-1 978,14
Loket	209,83	10,66	220,49
Ústí nad Labem	-237,04	252,97	15,93
Liberec	209,01	544,50	753,51
Pardubice	339,18	-309,83	29,35
Josefov	1 446,00	-478,97	967,03
Brno	338,80	54,37	393,17
Kroměříž	163,99	-159,72	4,27
Telč	1 662,66	175,73	1 838,39
Ostrava	189,23	-188,40	0,83
Olomouc	364,09	433,24	797,33
Celkem	6 868,73	876,48	7 745,21

Vyhodnocení dosaženého hospodářského výsledku

Hospodaření NPÚ v roce 2008 skončilo přebytkem ve výši 7 745,25 tis. Kč. V hlavní činnosti byl dosažen zisk 6 868,73 tis. Kč a v jiné činnosti 876,52 tis. Kč.

Přes relativní neměnnost podmínek hospodaření v roce 2007 a 2008 vykazuje dosažený výsledek hospodaření NPÚ v roce 2008 propad o 22 021,13 tis. Kč v porovnání s předchozím rokem. V první řadě jde o vlastní příjmy NPÚ v oblasti výnosů z prodeje vstupenek do památkových objektů a pronájmů nemovitého a movitého majetku. Samotné příjmy ze vstupného (potažmo i z pronájmů) byly v hodnoceném období celkem vyrovnané. Některá pracoviště vykazují historicky nejmenší počet návštěvníků od roku 2003 (střední Čechy, a to i na tak atraktivních objektech, jako jsou Karlštejn a Konopiště), naopak ÚOP v Českých Budějovicích překročilo plán tržeb ze vstupného o 16 981,68 tis. Kč oproti schválenému rozpočtu, jelikož návštěvnost na lukrativních objektech, jakými jsou Český Krumlov, Hluboká, Rožmberk a jiné, překročila v roce 2008 hranici 1 054 tis. osob, a to i přes zvýšení vstupného na objektech v působnosti tohoto ÚOP.

V souhrnu lze říci, že vývoj příjmů ze vstupného, jakožto hlavního zdroje příjmů NPÚ z realizace vlastních služeb, byl celkově vyrovnaný. Nicméně propad výnosů ze záchranného archeologického výzkumu hrazeného externími odběrateli, který zajišťuje NPÚ ÚOP v Praze, ve výši 22 307 tis. Kč, se již nepodařilo ničím nahradit.

Porovnáním tržeb z prodeje vlastních služeb v delší časové řadě od roku 2003 je patrné, že v roce 2008 došlo poprvé k poklesu výnosů v této oblasti, a naopak, že rok 2007 byl výjimečně příznivý. Potvrzuje se, že tržby ze vstupného lze do značné míry ovlivnit vhodnou marketingovou politikou. Zde by příkladem mohla být ÚOP v Liberci, v Ostravě a v Českých Budějovicích.

Pokles výnosů z archeologické činnosti bude bezesporu souviset s útlumem stavební činnosti v Praze. Dopady celosvětové hospodářské deprese, která plnou měrou zasáhne ČR až v roce 2009, je možné s tímto trendem do jisté míry spojovat, ale s jistotou to konstatovat nelze, jelikož v jiných krajích útlum patrný není.

Poskytování informací dle zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím

Na základě zákona č. 106/1999 Sb. byly v roce 2008 vyřizovány žádosti o informace a stížnosti:

- počet podaných žádostí o informace – 44
- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti – 18
- počet podaných odvolání – 12
- stížnosti – 6
- z toho počet stížností dle § 16a – 6

O stížnostech rozhodoval dle § 16a odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. nadřízený orgán Národního památkového ústavu Ministerstvo kultury ČR, kterému Národní památkový ústav předmětné stížnosti předkládá ve lhůtě do sedmi dnů ode dne, kdy mu stížnost došla.

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2008

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Redakce: Mgr. Lucie Ernstová

Grafický návrh: Mgr. Lucie Ernstová

Úprava a sazba: F.R.Z. agency, Brno

Tisk: Grasp CZ, a. s., Zlín

Vydal Národní památkový ústav

Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Praha 2009

Neprodejně

ISBN 978-80-87104-43-9